Bhagavad-Gita

POEMĂ INDIANĂ

traducere și note
de
Preotul IOAN MIHĂLCESCU

Profesor la Facultatea de Teologie
din București.

București
4 iulie 2025

INTRODUCERE

Cuvântul Bhagavad *însemnează în limba sanscrită* „Cel Prea Înalt" *sau* „Sublim"*, iar* Gita *însemnează* „cântec"*. Amândouă la un loc însemnează dar* „Cântecul celui Prea Înalt" *sau* „al celui Sublim".

Cel Prea Înalt sau Sublim, căruia a fost închinat acest cântec este Vișnu, zeul mântuitor, în întruparea sa în persoana lui Krișna, sau a opta din cele zece avatare.

Bhagavad-Gita nu e operă de sine stătătoare, ci e numai un episod din celebra poemă epică Mahabharata, în care se descriu luptele fratricide dintre tribul Pandavilor și al Kuravilor, urmașii lui Barata, zeul lunii.

Subiectul Bhagavad-Gitei îl formează descrierea clipelor, când oștile învrăjbite stau față în față, gata de încăierare. Atunci Arjuna, căpetenia Pandavilor, fu cuprins de jale, privind la mulțimea vitejilor din ambele tabere protivnice și din cari mulți aveau să piară curând în luptă crâncenă. Acest gând mue inima bunului rege, care era gata să arunce armele, când conducătorul carului său de război, care nu era altul decât însuș zeul Krișna, îmbrăcat în trup omenesc, îi insuflă curaj de luptă și-l încredință, că biruința va fi de partea sa. Mai întâi o lungă cuvântare, după aceea arătarea slavei sale dumnezeești în toată plinătatea și grozăvia și apoi iarăș o cuvântare mai scurtă decât cea dintâi, dar destul de lungă, sunt mijloacele prin care zeul înflăcărează la luptă pe regescul muritor.

Cele două cuvântări sunt o disertație filosofică în care se împacă cele două sisteme de cugetare rivale, care s'au cristalizat cu vremea în două școli filosofice: sankya și yoga.

Cel dintâi susținea, că omul se mântuește prin cunoaștere, cel de al doilea că la mântuire se ajunge prin meditațiune.

În șpiritul celui dintâi, Krișna șpune lui Arjuna: Părerea de rău de cei morți, ca și de cei cari au să moară, nu este întemeiată, căci eu și tu și toți am existat totdeauna și vom exista deapururi. Precum în viață, omul trece prin diferite faze, ca: copilăria, tinerețea și bătrânețea, tot astfel trece și după moarte, căci murind, nu încetează de a mai fi, ci numai se îmbracă într'alt trup. Ceeace există cu adevărat, trebue să existe deapururi, iar ceeace nu există cu adevărat, nu există niciodată. Prin urmare, nimeni nu poate ucide pe altul, nici nu poate fi ucis. Sufletul se îmbracă cu un nou trup, cum se îmbracă trupul cu veșminte. Pentru celce se naște moartea este tot atât de sigură, ca și nașterea pentru celce moare. Nu plânge dar pe ceice au să moară, ci luptă, socotind deopotrivă plăcerea și durerea, câștigul și paguba, biruința și înfrângerea.

În șpiritul celui de al doilea sistem, Krișna zice: Dacă cunoști această învățătură (yoga), ești liber de legăturile faptelor și orice lucru îți izbândește. Nici o piedică nu-ți poate sta în cale și numai puțin de vei fi pios în acest fel, scapi de mari primejdii și ești statornic, pe când cei cari se conduc de cuvântul Vedelor nu pot fi statornici, căci privesc întotdeauna la fructele faptelor. Vedele au deaface cu efectele celor trei însușiri ale lucrurilor, ființelor și faptelor (care sunt: bunătatea, activitatea și întunerecul). Tu fii mai presus de efectele celor trei însușiri, nu purta grijă de noi câștiguri nici de păstrarea a ceeace ai, ci fii concentrat asupra ta însuți. Numai fapta, nu și fructul ei, să-ți fie la inimă. Fii liber însă și de înclinarea șpre nelucrare. Mai de pret, decât fapta este adâncirea sufletească. Activează dar în adâncire sufletească. Cine

leapădă toate dorințele inimii și este mulțumit prin sine însuș, are suflet Șlatornic. Cine nu se turbură în nefericire și nu dorește nici o bucurie și nu e Șlăpânit de frică și de mânie, este un înțelept cu suflet Șlatornic. Sufletul unui om este Șlatornic, dacă el își trage înapoi simțurile din fața oricărui lucru, cum își trage broasca țestoasă membrele sub carapace. Cine se ocupă de celece cad sub simțuri, simte înclinare Șpre ele, iar din înclinare se naște pofta, iar din poftă mânia, din mânie neputința de a deosebi bine lucrurile, din aceasta confuziunea memoriei, apoi pierderea rațiunii și în sfârșit complectă desordine. Dimpotrivă, cine se mișcă între lucrurile supuse simțurilor cu totul liber de ură și fără părtinire, dobândește liniște sau așa numita Șfare a lui Brahma, iar cine rămâne Șlatornic în aceasta până la sfârșit, dobândește fericirea lui Brahma.

La întâmpinarea lui Argiuna, că, dacă adâncirea sufletească e mai de pret, decât fapta, pentru ce atunci îl îndeamnă la luptă, Krișna îi răȘpunde celece urmează și cu aceasta împacă cele două sisteme de cugetare potrivnice:

Sunt două feluri de adâncire sufletească sau de pietate ori de cucernicie: sub forma cunoștinței și sub forma faptei. Numai prin nelucrare nu ajunge nimeni la desăvârșire. Nimeni nu poate Șta nici o clipă fără să facă ceva. Cine se abține dela fapte, dar gândește la cele sensuale, este un fățarnic. Dimpotrivă, cine-și Șlăpânește simțurile și lucrează desbrăcat de afecte, este cucernic. Acest fel de a lucra este mai bun decât nelucrarea. Fără să faci ceva nu ți-ai putea păȘtra nici măcar viața. Lucrează dar fără ură și fără părtinire. Renunțarea la fapte și faptele izvorâte din pietate duc la fericire. Cele de al doilea sunt mai de recomandat.

Care este adevărata cucernicie, cum o înțelege Krișna, o Șpune el mai departe astfel: Asupra mea cată să-ți îndrepți simțurile și cugetarea. În mine să rămâi și să lucrezi. Eu sunt Făcătorul și Nimicitorul lumii. Eu sunt gustul apei, lumina soarelui și a lunii, silaba sfântă a Vedelor, sunetul Șpațiului, vigoarea omului, mireasma pământului, Șrălucirea focului. Eu sunt viața tuturor ființelor și asceza asceților. Eu sunt sămânța veșnică a tuturor viețuitoarelor. Ființele, care sunt supuse însușirilor de bunătate, activitate și întunerec, sunt toate din mine și în mine, dar eu nu sunt în ele. Toate sunt înfășurate într'o amăgire dumnezeească, care purcede din cele trei însușiri. Numai cei care își iau refugiul la mine, scapă de această amăgire. Pe cel care mă prețuiește mai presus de orice, îl prețuiesc și eu la fel. Cine rămâne în mine, cunoaște pe Brahma. Cine moare cu gândul la mine, se contopește cu ființa mea. Deaceea, gândește-te la mine în fiece clipă. Ceilalți se întorc înapoi pe calea morții. Oricine jertfește altor zei, tot mie îmi jertfește, dar nu în forma cuvenită. Cine mă caută pe mine, chiar dacă ar fi născut din pântece de mamă prihănit, a aflat adevărata cale. Nu prin citirea Vedelor, ori prin pocăință, jertfe, sau prinoase ajunge cineva la mine, ci numai și numai prin adorarea mea. Așa numai poate fi cineva una cu mine. În acest Șpirit să-și împlinească fiecare datoriile și să aducă jertfe, dar fără să-și facă socoteli de vreun fel de câștig, fără ură și fără părtinire.

Acesta este fondul filosofic al Bhagavad-Gitei, căci povestirea, sau mai exact începutul povestirii luptelor dintre Pandavi și Kuravi, este numai un simplu prilej pentru desfășurarea acestui fond, care este făcută cu adevărată măestrie și într'o desăvârșită formă literară. Pentru aceste două escelente însușiri – de fond și de formă – Bhagavad-Gita este socotită ca o capodoperă a literaturii mondiale, ca cea mai frumoasă poemă filosofico-religioasă a bogatei literaturi indiene. Wilhelm de Humbold *a numit-o chiar* „cea mai frumoasă, poate chiar singura poemă cu adevărat filosofică din toate literaturile (cunoscute) ale lumii" *și s'a crezut dator să mulțumească lui Dumnezeu că i-a dăruit atâtea zile, că a ajuns să citească și această poemă.*

Misticii au găsit în ea și înțelesuri ascunse, de o adâncime rară, ceeace face ca Bhagavad-Gita să fie și una din capodoperile misticii mondiale.

În ce privește vechimea Bhagavad-Gitei, învățatul sanscritolog german Garbe *– întemeindu-se pe constatarea de elemente eterogene nu destul de bine contopite în alcătuirea ei – coboară redacțiunea ei definitivă până în veacul II după Cristos, pe când filosoful și sanscritologul* Deussen *o pune între anii 500-200 înainte de Cristos.*

În limbile europene, Bhagavad-Gita a fost tradusă întâia dată în limba stăpânitorilor Indiei, în englezește, de Wilkins*, în 1785. Tot în englezește a mai fost tradusă după aceea de* I.C. Thomson*, în 1855, apoi de indianul* Kashinat Trimbak Telang*, în 1875 și 1822, și în fine de* I. Davies*, în 1882.*

În franțuzește a fost tradusă de Languinais*, în 1832, de* Eugen Burnouf*, în 1861, de* Annie Besant et Bhagavan Bas*, 1910 și de* Em. Senart*, în 1922.*

În nemțește au tradus-o: C.R.S. Peiper*, în 1834,* I. Lorinser*, în 1859,* R. Boxberger*, în 1870* Franz Hartmann*, în 1892 și 1907 (cu adnotări mistice),* R. Garbe*, în 1895,* Paul Deussen*, în 1905 și 1911 și* Leopold von Schröder*, în 1922.*

În românește a fost tradusă în anul 1926 de poetul D. Nanu*, după o ediție populară a lui* Burnouf*. Traducerea de față este făcută după:* Burnouf, Garbe, Deussen, Schröder *și după* Hartmann *(în ce privește interpretarea mistică), iar notele explicative au fost luate și din diferiți alți autori. Țin să adaug că traducerea e gata de nouă ani, dar abia acum a putut fi dată la tipar. Fie ca ea să dea cititorului o cât mai exactă idee de ceeace este în original Bhagavad-Gita!*

6 Januarie, 1932.

TRADUCĂTORUL

I[1]
DESCURAJAREA LUI ARGIUNA

Dritaraștra[2]:

1. Istorisește-mi, o Povestitorule[3], ce isprăvi făcut-au ai noștri și ai lui Pandu[4] viteji, atunci când s'au adunat cu toții în țara Kuravilor, ca să se războiască între ei?

Povestitorul:

2. Când Duryodana[5] a văzut așezată în linie de bătae oștirea Pandavilor, apropiatus'a el, craiul, de dascălul[6] său și a grăit așa:

3. „Privește, Maestre, puternica oștire a Pandavilor, pregătită de luptă de către înțeleptul tău ucenic, de fiul lui Drupada[7].

4. Sunt printre ei viteji, arcași iscusiți, cari se pot măsura în luptă cu Bima și cu Argiuna[8], iar Yuyudana[9] și Virata[10] și Drupada au venit cu carele de războiu.

---

1 Legenda, care stă la temelia descrierii acestei lupte, spune că între tribul Kuravilor și al Pandavilor s'a încins o luptă aprigă pentru stăpânirea regatului Hastinapura, după ce regele Yudiștira și-a pierdut, în jocul la noroc, tronul, averea și soția.

Oștile potrivnice s'au întâlnit în Darmakșetra, șesul sfânt sau țara făgăduită, care fusese mai nainte în „stăpânirea înțelepților".

Sâmburele legendei este de sigur istoric, misticii însă îl socotesc fictiv și atribue întregei opere caracter mistic.

După ei, ar fi vorba, în acest capitol, de lupta între bine și rău, care se dă atât în sufletul fiecărui om, cât și în întreaga natură. Argiuna – care n'ar fi altceva decât omul în genere – este înconjurat în viața sa pământească de o întreagă oaste de iluziuni, pe care el cată să le învingă, ca să poată ajunge la cunoașterea adevăratei sale firi dumnezeești. Lupta împotriva iluziilor este grea, pentrucă multe din ele îi sunt dragi și el se simte legat de ele.

De oarece Darmakșetra însemnează „cunoaștere de sine însuș", lupta pentru stăpânirea șesului sfânt sau a țării făgăduite ar fi străduința omului de a ajunge la cunoașterea de sine sau de a se ridica din starea de păcat la starea originală de curăție morală, sau de a cuceri paradisul „țara înțelepciunii".

2 Dritaraștra, regele din Barata, era orb și căpetenia Kuravilor.

3 Povestitorul este conducătorul carului de războiu al lui Dritaraștra.

4 Pandu, dela care-și trag numele Pandavii, era fratele Iui Dritaraștra. Când se începe lupta între urmașii săi și ai lui Dritaraștra, Pandu era deja mort.

5 Duryodana era fiul cel mai mare al lui Dritaraștra. Numele său însemnează „plăcere".

6 Cu acest predicat este numit viteazul Drona, maestrul care deprinse cu arta războiului pe fiii lui Dritaraștra.

7 Drupada era rege în Pencala și socrul celor cinci fii ai lui Pandu, cari țineau – toți cinci – în căsătorie pe fica sa Krișna sau Draupadi. Fiul lui Drupada, de care e vorba aci, era Dristadyumna.

8 Bima și Argiuna sunt cei mai viteji dintre cei cinci fii ai lui Pandu. Numele celorlalți trei sunt: Yudiștira, cel mai în vârstă, Nakula și Sahadeva, cei mai tineri. Bima însemnează pentru mistici „hotărâre". Duryodana „pofta" și Yudiștira „resemnare".

9 Yuyudana, fiul lui Satyaka.

10 Virata era rege peste Matsya și aliat al fiilor lui Pandu.

5. Și Drișțaketu[1] și Sekitana[2] și viteazul craiu din Kasi[3] și Purujit[4] și Kundibogia și Saivya[5], cel puternic ca un taur,

6. și curagiosul Yudamanyu[6] și vânjosul Uttamanya și feciorul lui Subadra[7], și toți feciorii Draupadii[8] așijderea cu carele lor de război[9].

7. Ascultă acum, ca să știi, tu, cel mai bun dintre cei de două ori născuți, și numele căpeteniilor oastei noastre:

8. Mai întâi tu însuți, apoi Bișma[10] și Karna[11] și Kripa[12] biruitorul în lupte, și Asvataman[13] și Vicarna[14] și feciorul lui Somadata, cu carul lui până acum nebiruit în lupte,

9. și mulți alți viteji, gata să-și jertfiască viața pentru mine, cu arme felurite și toți cunoscători ai artei războiului.

10. Oștirea noastră însă, condusă de Bișma, nu este destul de tare, iar a celorlalți, condusă de Bima, e tare.

11. Strângeți-vă dar cu toții în jurul lui Bișma, fiecare după rânduiala felului de arme cu care luptă".

12. Atunci bătrânul căpitan al Kuravilor – Bișma – umplu de bucurie inima craiului, suflând în cornul său de scoici, care răsună ca mugetul unui leu.

13. Alte cornuri de scoici, nenumărat de multe, și tâmpine și tobe și goarne răsunară deodată și se făcu o larmă fără seamăn.

14. Tot atunci făcură să răsune cerețile lor cornuri și Krișna și Argiuna, cari stau într'un măret, car de război, tras de patru cai albi[15].

---

1 Dirștaketu, rege peste Sedi.
2 Sekitana era un prinț.
3 Kasi este un alt nume al Benares-ului.
4 Purugit era fratele lui Kuntibogia, care era rege peste Kunti.
5 Saivya, regele Sibi-lor.
6 Yudamanyu și Uttamanya sunt doi războinici pandavi, despre care nu se cunosc amănunte.
7 Fiul lui Subhadra este Abhimanya.
8 Draupadi sau Krișna, fica lui Drupada (vezi nota 7 din pag. 7), a avut cu fiecare din cei cinci bărbați ai ei mai mulți fii, cari au luat parte cu toții în acest război.
9 Numele tuturor vitejilor cari se luptă aci între ei înfățișează, după mistici: puteri sufletești, înclinări, pofte, arte și științe, unele în luptă cu altele, pentrucă stau în serviciul omului, care la rându-i stă în slujba păcatului. Carul de război este, după această tâlmăcire, trupul omenesc.
10 Bătrânul Bișma era unul din căpeteniile Kuravilor, și totodată unchiul lui Dritaraștra.
11 Karna era prințul din Anga.
12 Cine era acest Kripa, ca și alți câțiva dintre fruntașii Kuravilor, ale căror nume se amintesc mai departe, nu ne-e cunoscut.
13 Asvataman era fiul lui Drona, (vezi nota 6 din pag. 7).
14 Vicarna este numele unuia din fiii lui Dritaraștra, dar mai purta acest nume și un fiu al lui Karna.
15 Calul este simbolul puterii și al ascultării, iar culoarea albă închipuește curăția morală. Ambele simboale se potrivesc dar pentru Krișna.

15. Și Sburlitul (Krișna) suflă în cornul numit „adunător de neamuri”[1], iar Prădalnicul (Argiuna) în cel zis „dăruit de zei”, în vreme ce groaznicul Pântece de lup (Bima) suflă în marele corn, care spinteca văzduhul ca un bucium.

16. Craiul Yudiștira, feciorul lui Kunti, suflă în „cel nebiruit”, Nakula și Sahadeva în „cel duios” și „cel cu flori împodobit”.

17. Iar craiul din Kasi, vânjosul arcaș, și Sikandin[2], în strajnice care de război, și Drișțagiumna și Virata și nebiruita odraslă a lui Satyaka[3],

18. Drupada și fiii Drupadii și fiul lui Subadra, Abimanyu, cel cu brațe puternice, toți din toate părțile suflară, fiecare în parte, în cornurile lor.

19. Alarma sfâșiè inimile cetașilor lui Dritaraștra, când el făcu să vuiască cerul și pământul.

20. Când Argiuna, care avea pe steag o maimuță[4], văzu pe părtașii lui Dritaraștra, așezați în linie de bătae și când săgețile începură să zboare încoaci și încolo, își încordă arcul și el, vlăstar al lui Pandu,

21. și rosti, o Stăpâne al pământului[5], aceste cuvinte către Krișna:

Argiuna:

22. „Oprește carul meu de război, o Neclintitule în mijloc între ambele oștiri,

23. ca să văd bine pe ceice s’au rânduit aci cu gând de războire și pe cel cu care mă voiu măsura în lupta ce va începe;

24. să văd pe ceice s’au adunat să se hărțuiască cu noi, pentru a face pe plac feciorului lui Dritaraștra (Duryodana)”.

Povestitorul:

25. După ce Pletosul (Argiuna) grăi astfel către Sburlitul (Krișna), o Barata, acesta opri frumosul car în mijloc, între cele două oștiri

1 După legendă, acest corn ar fi fost răpit demonului Pansagiana.
2 Sikandin este unul din fiii lui Drupada, care ucise în luptă pe Bișma.
3 Adică Yuyudana.
4 Maimuța de pe steagul lui Argiuna – de care nu trebue să uităm că înfățișează pe om în genere – însemnează, după mistici, că omul a pierdut prin păcat firea sa spirituală și s’a apropiat de cea animală, sau că după trup omul aparține regnului animalic, pe când după suflet își are obârșia în Dumnezeu.
5 Vocativul acesta, ca și Barata (versul 25) și altele mai departe, se referă la Dritaraștra, căruia Povestitorul îi istorisește desfășurarea războiului.

26. și în fața lui Bișma, a lui Drona și a tuturor prinților, zise: „O, fiu al Pritei[1], privește colo pe Kuravii adunați în cete".

27. Atunci văzu fiul Pritei, părinți și bunici, și dascăli, unchi, frați, fii, nepoți și prieteni,

28. socri și rude în amândouă oștirile. Când văzu fiul Kuntii toate aceste rude ale sale, unele în fața altora ca dușmani, fu cuprins de adâncă jale și zise îndurerat:

Argiuna:

Când văd, o Krișna, pe rudele mele stând față în față, gata să se încaiere,

29. mădulările mi se moaie, gura mi se usucă, tot trupul îmi tremură și părul mi se face măciucă,

30. arcul Gandiva îmi cade din mână și mă cuprind fiori. Nu mai mă pot ține pe picioare și capul îmi vâjâe.

31. Văd și semne de rău cobitoare, o Părosule[2] și nu-mi pare nici o ispravă să-mi ucid rudele în luptă.

32. Nu râvnesc biruință, o Krișna, nici stăpânire și plăceri. La ce ne folosesc stăpânirea și bogăția și chiar viața, o Câștigătorule de vaci?

33. Acei pentru cari râvnesc stăpânire și bogății și plăceri stau gata să se războiască cu mine și să-și piardă viața și avutul,

34. ei, cari îmi sunt dascăli, părinți, fii, și bunici, unchi, socri, nepoți, cumnați și rude.

35. Pe aceștia nu-i pot ucide, o Madhusudana, chiar de ar fi să fiu eu ucis. Nu-i pot ucide nici chiar pentru stăpânirea peste câte trele lumile, necum pentru stăpânirea pământească.

36. Dacă am ucide pe partizanii lui Dritarașțra, ce bucurie am putea simți, o Cercetătorule de oameni, cu toate că ei vin armați împotriva noastră?

37. Nu trebue deci să ucidem pe oamenii lui Dritarașțra, cari sunt rudele noastre; căci ce mulțumire am putea avea, o Madava, dacă ne-am ucide rudele?

---

1 Argiuna este numit aci și în versul următor fiu al Pritei, iar în versul 28 fiu al Kuntei, pentrucă mama sa se numea atât Prita cât și Kunti.

2 Lui Krișna i-se dau o sumedenie de apelative. Aci se numește „Pletos"; în versul următor „Câștigător de vaci"; în versul 35 „Madhusudana"; în versul 37 „Cercetător de oameni"; în versul 37 „Madava"; în versul 41 „Urmaș al lui Vrișni" etc.

38. Chiar dacă ei, orbiți de lăcomie, nu văd ce vină grămădim asupră-ne, distrugându-ne semința și cu ce păcat ne încărcăm, făcând silă prietenilor,

39. cum să nu recunoaștem noi, că trebue să fugim de un asemenea păcat, când ne dăm seama cât de mare vină este a ne ucide neamurile?

40. Dacă se nimicește o seminție, se nimicesc veșnicele datorii ale seminției de a aduce jertfe, și dacă se nimicesc acestea, tot neamul e amenințat de pieire.

41. Unde stăpânește lipsa de pietate, acolo femeile se depravează, o Krișna, iar dacă femeile se depravează, se produce amestecarea caștelor[1], o Urmaș al lui Vrișni.

42. Amestecarea aceasta duce în iad și pe distrugătorul seminției și semința însăș, căci strămoșii[2] cad din ceruri, dacă încetează aducerea de jertfe.

43. Prin aceste păcate ale distrugătorilor de familii și prin amestecarea caștelor, ca urmare a lor se nimicesc veșnicele datorii ale neamurilor și ale semințiilor.

44. Dacă datoriile semințiilor sunt date uitării de către oameni, atunci, o Cercetătorule de oameni, aceștia se prăbușesc în iad. Așa ne spune datina sfântă.

45. Vai! Suntem gata să facem un mare păcat, căci vrem să ne ucidem rudele din cauza poftei de stăpânire și de plăceri.

46. Pe legea mea! Mi-ar fi mai plăcut să mă ucidă oamenii lui Dritaraștra, fără ca să le fac ceva".

Povestitorul:

47. Așa grăi Argiuna, la începutul luptei. După aceea se așează jos în carul său, și frământat de gânduri, lăsă să-i cadă din mână săgeata și arcul.

1 Misticii pun în locul cuvintelor „amestecarea caștelor" „amestecarea celor buni cu cei răi" și explică depravarea morală ce decurge din depravarea femeii prin lipsa de pietate învățând, că femeia o reprezintă voința sau principiul generator din om.

2 Prin „strămoși" misticii înțeleg aci sufletul omenesc. Dacă sufletul omului nu primește într'una din viețile sale pământești hrana trebuitoare, pe care i-o dă religiunea, atunci el e robit trupului, și în viața următoare se va întrupa într'o ființă inferioară. Aceasta ar fi căderea din cer a strămoșilor.

II
CUGETARE ŞI RESEMNARE[1]

Povestitorul:

1. Când Madhusudana[2] văzu pe Argiuna aşa de cuprins dejjale, cu ochii plini de lacrămi şi descurajat, îi zise:

2. Pentru ce, o Argiuna, eşti copleşit de descurajare tocmai acum când e să dai în lături piedici din cale? Descurajarea e nedemnă de cel nobil Ea închide cerul şi face de ocară[3].

3. Fiu al Pritii, nu te lăsa învins de slăbiciune, căci aceasta e nedemn de tine. Aruncă departe grija doborâtoare şi ridică fruntea sus, Biruitorule al duşmanilor tăi.

Argiuna:

4. Cum aş putea, o Madhusudana, să trag cu arcul în Bişma şi în Drona, pe cari-i preţuesc atât de mult?

5. Mai bine mănânc pâine cerşită în toată lumea, decât să ucid pe aceşti bărbaţi vrednici de cinste. Cu toate că ei râvnesc avutul nostru, totuş bucuria ce aş simţi, dacă i-aş ucide, ar fi pătată de sânge.

6. Nu ştiu, dacă ar fi mai bine ca noi să-i învingem pe ei, sau ei pe noi, căci dacă am ucide pe cei cari ne stau împotrivă, strânşi în jurul lui Dritaraştra, nici noi n'am mai putea trăi[4].

7. Inima îmi este cuprinsă de jale şi mintea mi se opreşte în loc, neştiind ce trebue să fac. Te rog dar pe tine, spune-mi, ce să fac? Povăţueşte-mă, căci sunt ucenicul tău şi-ţi stau la picioare.

---

1 Cu acest capitol se începe partea filosofică, urmată de aplicaţiuni morale şi precepte religioase, a Bhagavat-Gitei. Capitolul de faţă cuprinde principiile sistemelor filosofice Sanchya şi Yoga, că adică, cu ajutorul cunoştinţei, omul ajunge să se convingă de vremelnicia şi nimicnicia a tot ce este material şi de veşnicia sufletului. Singură această cunoştinţă duce la libertate şi nemurire, care se desăvârşesc în unirea cu Dumnezeirea. Mistica este de aci înainte la largul ei.

2 Madhusudana însemnează „învingător sau omorâtor al giganţilor". Misticii învaţă că fiecare om trebue să fie un învingător asupra sa însuş, asupra înclinărilor rele ale sufletului său, dar că această biruinţă nu se poate dobândì iară ajutorul harului dumnezeesc. Aci mistica indiană se apropie de mistica creştină, care învaţă: „Dumnezeu e gata să ajute celorce se luptă şi nădăjduesc în harul său după cum ne dă şi prilej de luptă, ca să ieşim biruitori" (*Urmarea lui Isus*).

3 Teama şi îndoiala şi încă şi mai mult descurajarea lipsesc de fericirea cerească pe cel stăpânit de ele, pentrucă aceasta stă în cunoaşterea adevărului din orice suflet, zice mistica.

4 Pentru cine cunoaşte şi preţueşte numai viaţa trupească, ea nu mai are nici un rost când plăcerile ei nu mai pot fi gustate.

8. Nu văd ce mi-ar putea ajuta să îndepărtez grija, care-mi turbură simțurile, chiar de aș fi eu singur stăpân peste tot pământul, ori de ași sta mai pre sus de zei.

Povestitorul:

9. Așa grăi Pletosul către Sburlitul, spaima dușmanilor către Câștigătorul de vaci: „Eu nu vreau să mă lupt" și a tăcut.

10. Zâmbit-a prietenos Krișna, și a spus, o Bharata, celui descurajat, aceste cuvinte în mijlocul celor două oștiri.

Cel Prea Înalt:

11. „Tu jelești pe cei ce nu sunt de jelit, cu toate că cuvintele îți sunt înțelepte. Cel înțelept nu plânge nici pe morți nici pe vii.

12. N'a fost timp în care eu și tu și toți acești stăpânitori peste oameni să nu fi existat și nu va fi nici un timp în care să încetăm de a exista[1].

13. Precum sufletul, când este în trup, trece prin copilărie, tinerețe și bătrânețe, tot astfel se va îmbrăca într'un nou trup. Înțelepții știu aceasta în chip sigur.

14. Numai alipirea de materie produce [în om], o fiu al Kuntii, frig și căldură, plăcere și durere. Acestea însă vin și se duc, căci sunt trecătoare. Suportă-le pe toate cu răbdare, o Barata.

15. Bărbatul care rămâne neclintit în fața acestora, o Taurule între bărbați, înțeleptul care rămâne nepăsător la durere și plăcere, acela e pregătit pentru nemurire.

16. Ceeace nu există nu poate lua ființă, ceea-ce are ființă nu poate pieri. Deosebirea dintre ceeace nu există și ceeace există o cunosc ceice cunosc adevărul.

17. Să știi că celce a făcut lumea este veșnic. Nimeni nu poate nimici veșnicia.

18. Trupurile sunt vremelnice, iar celce însuflețește trupul e veșnic, netrecător și nemăsurat; de aceea luptă-te, o Barata.

1 Adevărata ființă a omului – zic mișticii – stă în ceeace este dumnezeesc în el. Acesta este veșnic și neschimbat, nu se naște și nu moare, cum spune și Meister Eckhart: „În ființa sufletului putem vedea și cunoaște pe Dumnezeu și cu cât omul se apropie mai mult în această viață de ființa sufletului prin cunoștință, cu atât e mai aproape de cunoașterea lui Dumnezeu. În tine însuți este și sălășluește adevărul. Nimeni din ceice-l caută în lucrurile din afară, nu-l găsește. Pe Dumnezeu îl găsesc cu toată siguranța în lăuntrul meu".

19. Cel care socoteşte că cineva ucide, ca şi cel care socoteşte că cineva poate fi ucis, nu cunoaşte adevărul: nimeni nu ucide nici nu poate fi ucis.

20. Nimeni nu se naşte nici nu moare, n'a luat început şi nici va lua cândva, ci rămâne în veci ceeace e din veci şi nu e ucis, dacă i se ucide trupul.

21. Cum ar putea cineva ucide sau face să ucidă, o fiu al Pritii, ceeace ştie că nu poate nimici, că e veşnic, nenăscut, netrecător?

22. Precum un om îşi leapădă hainele vechi şi îmbracă altele nouă, tot aşa leapădă sufletul trupul cel vechiu şi îmbracă altul nou[1].

23. Sabia nu răneşte sufletul, focul nul arde, apa nu-l înneacă, vântul nu-l usucă.

24. El nu poate fi rănit, nu poate fi ars, nu poate fi înnecat, nu poate fi uscat. Veşnic, de faţă în orice loc, neştrămutat, nemişcat şi totdeauna acelaş este el[2].

25. Nevăzut, fără întindere şi neschimbat este în firea lui. Dacă îi cunoşti aceste însuşiri, nu trebue să plângi pe nimeni.

26. Dar şi dacă crezi, că el se naşte din nou şi moare, iarăşi nu se cade să plângi pe nimeni.

27. Moartea pentru celce se naşte şi renaşterea pentru celce moare sunt cel mai sigur lucru[3]. De aceea, nu trebue să te întristezi de ceeace nu se poate schimba.

28. Începutul şi sfârşitul fiinţelor este nevăzut, numai viaţa lor trupească este văzută. De ce te plângi de aceasta?

29. Ca o minune priveşte unul sufletul, ca o minune îl trâmbiţează altul, ca o minune aude al treilea vorbindu-se de el, dar niciunul din cei cari aud numai vorbindu-se de el, nu-şi poate da seama ce este.

---

1 Aci se vede lămurit ideea despre trecerea sufletelor dintr'un trup într'altul. Misticii o explică astfel: La moarte, elementele materiale care alcătuesc trupul se descompun, pentru a se asocia din nou şi a forma alte trupuri. Există dar o continuă transformare a trupurilor. La rândul său, sufletul, părăsind trupul, se întoarce, după un oarecare timp de odihnă, într'un nou trup. întruparea sau încorporarea se face inconştient şi potrivit legilor sufleteşti de mai multe ori, pânăce sufletul ajunge la conştiinţa de sine. De acolea în colo se întrupează când vrea.

2 Sufletul are trei feluri de însuşiri: animalice, omeneşti şi dumnezeeşti. Numai în virtutea celor două din urmă, omul este o individualitate şi are conştiinţă de sine. Moartea atinge numai partea animală a sufletului. O psihologie asemănătoare cu aceasta a misticii orientale se află în următorul text din Paracelsus: „Omul are raţiune îngerească şi animalică. Cea veşnică este veşnică şi dela Dumnezeu şi rămâne în Dumnezeu. Cea animalică este asemeni dela Dumnezeu şi se află în noi, dar nu e veşnică, căci trupul moare şi ea moare odată cu el, de oarece nimic animalic nu rămâne după moarte. Moartea este încetarea a ceeace este animalică în noi, nu a ceeace este veşnic".

3 Misticii lămuresc încarnarea asemânând-o cu asocierea şi disocierea elementelor chimice din procesul analizei şi al sintezei. Precum acestea se combină întotdeauna din nou în acelaş fel după orice separare a lor, tot astfel şi la încarnare, elementele şi însuşirile sufleteşti, posedate de om într'o viaţă, se adună din nou şi formează un caracter asemenea cu cel din viaţa precedentă, dar o nouă individualitate.

30. În orice trup în care sălășluește, el nu poate fi nimicit. De aceea, nu plânge pe nici o ființă, o Barata.

31. Nu sta la îndoială, ce trebue să faci față cu datoria de a te lupta, căci nimic nu este mai de laudă pentru un oștaș ca lupta fățișă.

32. Oștașii privesc o asemenea luptă ca o poartă deschisă a cerului, o fiu al Pritii,

33. iar dacă nu-ți vei îndeplini această datorie sfântă, îți vei pierde drepturile și cinstea și vei fi acoperit de rușine,

34. și rușinea va rămâne asupra ta deapururi, iar pentru un om cinstit, rușinea este mai rea decât moartea,

35. și vitejii cari mânuesc carele de războiu vor crede, că tu de frică dai înapoi dela luptă și vei fi disprețuit de ei, cari până acum te-au stimat.

36. Așijderea și dușmanii te vor vorbi de rău și se vor îndoi de vitejia ta. Și ce ar putea fi mai dureros decât aceasta?

37. Dacă vei fi ucis în luptă, vei dobândì cerul[1], dacă vei ieși biruitor, vei fi stăpânitor pe pământ. Scoală dar, fiu al Kuntii, și pornește la luptă.

38. Pregătește-te de luptă, neținând seamă nici de plăcere, nici de durere, nici de câștig, nici de pagubă, nici de biruință, nici de înfrângere[2]. Așa nu vei cădea în păcat.

39. Ți-am spus acestea din punctul de vedere al filosofiei Sankya[3]. Ascultă acum ce învață și sistemul Yoga[4]. Dacă pe acesta ți-l vei însuși, prin meditație, te vei libera, o fiu al Pritii, de legăturile faptelor,

40. și nu va mai fi pentru tine nici o nădejde de înălțare, nici putință de cădere (prin peregrinarea sufletului). Cine își însușește cât de puțin din această cunoștință, scstpa de mare nevoie.

41. Înțelepciunea, care rămâne neschimbată, e una singură, pe când învățăturile nestatorniciei sunt nesfârșite și felurite, o vlăstar al Kuravilor.

---

1 Străduința sau lupta de a învinge patimile nu este nefolositoare omului nici chiar când el nu iese biruitor, căci el moare cu cugetul împăcat că și-a făcut datoria și experiența făcută de el este ca un capital bine plasat, cu care el începe o nouă viață.

2 Unicul mobil al faptelor omenești, aprobat și recomandat de mistică, este iubirea lui Dumnezeu, pe care o găsim și în *Urmarea lui Isus* în aceste cuvinte: „Cine iubește pe Dumnezeu din toată inima, nu se teme de moarte, nici de osândă, nici de judecată, nici de iad, pen-trucă iubirea desăvârșită apropie pe om de Dumnezeu".

3 Sistem raționalist de filosofie, după care-cunoștința este totul, deci și mântuirea sufletului se ajunge tot prin cunoștință.

4 Yoga este sistemul de filosofie mistică, după care reflexiunea sau meditarea este lucrul de căpetenie. Pe tărâmul pur religios, Yoga recomandă unirea cu Dumnezeu și se silește s'o realizeze în viață.

42. Vorbe frumoase au pe buze cei neînțelepți, cari se desfătează de cuvintele *Vedei* și zic, o fiu al Pritii, că nu e nimic mai de seamă ca acelea.

43. Nădejdea lor e că pot ajunge în cer prin fapte bune și cred că renașterea e urmare a faptelor[1] sică păstrarea datinelor religioase le aduce fericire în viața aceasta și în cea viitoare.

44. Cine se lasă amăgit de aceștia, își are privirile ațintite spre fericirea pământească și cerească, dar din învățătura care are în sine statornicie și se întemeiază pe adâncirea în sine însuș nu se va împărtăși.

45. *Vedele* se mărginesc la cele trei însușiri ale lucrurilor[2], tu însă, Argiuna, desbară te de aceste trei însușiri. Desbară-te de contrazicerile firii și caută liniștea în adevărul veșnic, fără grijă de cele materiale și conștient de tine însuți.

46. Precum lacul, în care se adună apă din toate părțile, poate fi de folos în multe feluri, tot așa și *Vedele* pentru brahmanul înarmat cu cunoștință.

47. O îndeletnicire stă în aceea ca să faci ceeace ea îți impune, iar nu să tragi foloase din ea. Nu urmări folosul ce ai putea trage din faptele tale, dar nici nu te da lenei.

48. Fă ceeace ai de făcut în cea mai deplină resemnare și nu te gândi la răsplată, o Biruitorule. Fii nepăsător în fericire, ca și în nefericire. Nepăsarea aceasta se chiamă *yoga*[3].

49. Fapta e cu mult mai pre jos decât căutarea cunoștinței, o Biruitorule. Caută-ți scăparea în cunoștință. Vai de ceice urmăresc răsplata!

50. Cine caută cunoștința nu ia seama la faptele bune sau rele. Urmărește dar cunoștința. Ea duce și la săvârșirea de fapte.

51. Înțelepții, cari caută cunoștința, renunță la răsplata faptelor și, liberați din cătușele renașterilor, merg acolo unde nu e nici o suferință.

52. Când sufletul va fi cunoscut haosul lumii atunci vei fi scârbit de ceeace poți învăța și ai învățat din Cărțile sfinte.

53. Și când cunoștința ta se va împotrivi Scrierilor sfinte și va sta neclintită în meditație, atunci ai dobândit *yoga*.

---

1 În acest verset se combate punctul de vedere al direcțiunii filosofice numită *karma*, care, în opoziție cu *yoga*, învață că faptele au cea mai mare valoare și că deci și mântuirea se obține prin fapte bune.

2 Despre acestea se tratează mai jos, în capitolul XIV.

3 Aci *yoga* ia un înțeles deosebit de cel obișnuit, iar în versurile următoare (49-53) se pledează pentru superioritatea ei față de faptă (*karma*).

Argiuna:

54. Cum se poate cunoaşte, o Sburlitule, cel ştatornic în cunoştinţă şi neclintit în meditaţie? Cum vorbeşte cel neştrămutat în cugetul său ? Cum stă şi cum merge?

Cel Prea Înalt:

55. Cine leapădă toate plăcerile inimii sale şi găseşte mulţumirea numai în sine şi prin sine, acela poartă numele de ştatornic în cunoştinţă.

56. Cine rămâne nezdruncinat în suferinţă şi în bucurie, neştăpânit de patima fricii şi a mâniei, acela se numeşte neştrămutat în cugetul său sau muni.

57. Cine n'are nici o înclinare personală, cine în fericire nu simte mulţumire şi în nefericire nu simte părere de rău, acela are cunoştinţă adevărată.

58. Cine îşi întoarce simţurile dela lucrurile din afară, cum îşi strânge broasca ţestoasă mădularele sub ţeastă, acela are cunoştinţă ştatornică.

59. Lucrurile ce cad sub simţuri n'au nici un farmec pentru cel care nu le doreşte. Însuş gustul îl pierde celce renunţă cu totul la gustare.

60. Câte odată, simţurile înfuriate târăsc cu ele chiar inima înţeleptului, o fiu al Kuntii.

61. Cine şi-a învins simţurile şi se afundă cu supunere în dumnezeirea mea şi cine le şi conduce prin puterea dumnezeească, acela are cunoştinţă ştatornică.

62. Cine dimpotrivă se gândeşte la plăcerile simţurilor, îşi va simţi inima atrasă de ele. Din această atracţiune se naşte pofta, iar din poftă patima.

63. Din patimă se naşte orbirea minţii, din orbirea minţii turburarea ţinerii de minte, din turburarea ţinerii de minte pierderea cunoştinţei, iar când se pierde cunoştinţa şi omul e pierdut[1].

64. Cine însă priveşte lucrurile ce cad sub simţuri cu simţuri care s'au desbrăcat de plăcere şi neplăcere şi are ştăpânire de sine, acela dobândeşte pacea, pentrucă sufletul îi e liniştit.

65. Pacea lăuntrică îl scapă de orice grijă, căci inima celuice a dobândit pacea va ajunge îndată la ştatornicie.

1 Procesul căderii omului în robia patimilor, expus în versul acesta şi în cel precedent, e descris astfel de *Urmarea lui Isus*: „Mai întâi se naşte în suflet cugetarea la un lucru oare care, după aceea o puternică închipuire, vine apoi plăcerea şi pofta cea rea şi în sfârşit cedarea".

66. Cine nu se resignează n'ajunge la cunoștință, cine nu se resignează nu se adâncește în sine, cine nu se adâncește în sine n'are pace, cine n'are pace de unde ar putea avea bucurie?

67. Mintea celuice ascultă de nestatornice simțuri este purtată încoaci și încolo, ca o corabie pe mare, bătută de vânturi[1].

68. De aceea, o Voinice, cine-și stăpânește simțurile în fața lucrurilor ce cad sub simțuri, acela are cunoștință adevărată.

69. Noaptea tuturor ființelor este zi pentru celce are stăpânire de sine și ziualor este noapte pentru el.

70. Precum apele se liniștesc în nemărginitul ocean, tot astfel se potolesc în el poftele și gustă pace. Nu tot așa e cu cel mânat de plăceri.

71. Omul care se leapădă de toate poftele și trăește fără dorințe, fără prețuire și fără iubire de sine, acela dobândește pacea.

72. Aceasta însemnează a trăi în Brahma, o fiu al Pritii. Cine a ajuns la aceasta, nu mai este neliniștit. Cine stăruește în aceasta dobândește, când moare, *nirvana*[2] în Brahma.

1 Aproape cu aceleași cuvinte zugrăvește *Urmarea Iui Isus* starea omului nestatornic: „Precum corabia lipsită de cârmă e purtată de valuri încoaci și încolo, tot așa omul nestatornic, care nu rămâne credincios hotărârii luate, e purtat într'o parte și într'alta de vântul părerilor".

2 Adică contopirea cu Divinitatea.

III
RESEMNAREA ÎN FAȚA FAPTELOR[1]

Argiuna:

1. „Dacă, după părerea ta, o Cercetătorule de oameni, cunoștința prețuește mai mult decât fapta, pentru ce atunci mă îndemni la o faptă așa de crudă?

2. Cuvintele tale cu două înțelesuri îmi uluesc mintea. Spune-mi hotărât, care din două e drumul ce duce la mântuire?"

Cel Prea Înalt:

3. „Cum ți-am spus deja, o Neprihănitule, sunt în lumea aceasta două căi ce duc la desăvârșire: calea cunoștinței, recomandată de sanchya și calea faptelor, recomandată de yoga[2].

4. Cine nu se apucă de nimic nu poate ajunge la odihna de veci. Cine nu face nimic nu poate atinge desăvârșirea.

5. Nimeni nu poate exista nici măcar o clipă, fără să facă ceva, pentrucă fiecare este silit, chiar contra voinței de însușirile firii sale, să facă ceva.

6. Cine împiedică organele simțurilor să-și îndepliniască funcțiunile și stă în nelucrare, iar cu inima e lipit de lucrurile ce cad sub simțuri, acela e nebun și se află pe o cale greșită.

7. Cine însă ține în frâu simțurile, prin puterea rațiunii, iar prin organele pipăitului face ceva, fără ca totuș să fie robit de ceeace face, acela e cu totul altfel.

8. Îndeplinește ceeace trebue, căci fapta prețuește mai mult decât nelucrarea. Însăși viața trupului n'ar fi cu putință, dacă n'ai face ceva[3].

9. Chiar dacă nu ținem seamă de faptele ce impune datoria de a aduce jertfe, lumea tot rămâne legată de fapte. De aceea, fiu al Kuntii, fă fapte, dar nu-ți lipi inima de ele.

---

1 În acest capitol se continuă expunerea învățăturii, că mântuirea se dobândește prin fapte izvorâte din meditație sau din afundarea în Dumnezeu, sau din unirea mistică cu el, ceeace este acelaș lucru.

2 În realitate yoga nu recomandă faptele, ci meditația ca mijloc sigur pentru mântuire. Puterea mântuitoare a faptelor o propoveduia *karma*. Aci însă ne aflăm în fața unui sistem sincretist, a sistemului *karma-yoga*, care prețuește deopotrivă și meditația și faptele pornite din ea. Este întocmai învățătura despre mântuire a bisericii noștre ortodoxe și a celei romano-catolice, că adică omul se mântuește prin credință și prin fapte bune, în opoziție cu învățătura protestantă, că mântuirea se obține numai prin credință (*sola fide*).

3 „Dumnezeu nu vrea să fim niște netrebnici, cari să nu știm nimic, să nu putem nimic, să nu înțelegem nimic", zice Paracelsus.

10. Când Ziditorul a toate a făcut pe oameni și le-a poruncit să aducă jertfe, le-a zis: „Datorită jertfelor vă veți îmmulți. Ele vă vor aduce împlinirea dorințelor.

11. Prin jertfe veniți voi în ajutorul zeilor și zeii într'al vostru. Ajutându-vă unii pe alții, dobândiți cea mai mare fericire.

12. Dacă veniți în ajutorul zeilor prin jertfe, zeii vă vor împlini dorințele. Cine se împărtășește de cele dăruite de ei, fără ca să le dea în schimb ceva, e un hoț.

13. Oamenii buni mănâncă numai ce rămâne dela jertfă și se curăță prin aceasta de orice păcat. Cei răi, cari gătesc mâncări numai pentru ei, vor pieri.

14. Ființele trăesc cu hrană, hrana se face din ploae, ploaia se datorește jertfei, jertfa ia naștere din faptă.

15. Fapta izvorăște din cuvântul *Vedelor*, cuvântul *Vedelor* din Cel veșnic; prin urmare, atoate cuprinzătorul cuvânt al *Vedelor* își are temelia în jertfă.

16. Așa se învârtește roata împrejur și cine n'o pune în mișcare aci jos, duce o viață ticăloasă, e jucăria simțurilor și în zadar trăește,

17. pe când omul care se bucură în sine, care simte mulțumire de sine și care se îndestulează cu sine, nu mai are nimic de făcut[1].

18. Un asemenea om n'are în vedere nici un scop în ceeace face, nici un scop în ceeace nu face și nu caută în nici o ființă un punct de reazim pentru scopurile sale.

19. Fă dar întotdeauna ceeace trebue să faci, dar desinteresat. Cine își împlinește datoria desinteresat, ajunge cea mai înaltă treaptă de desăvârșire.

20. Numai prin fapte au ajuns craiul Gianaka și alții la desăvârșire. Lucrează și tu, ca să fii un îndemn pentru alții la împlinirea datoriei,

21. căci ce face omul cel mai sus pus, aceea fac și ceilalți oameni și de ce se conduce el, de aceea se conduce și mulțimea.

22. Nu există nimic în cele trei lumi, o fiu al Pritii, ce eu (ca Dumnezeu) aș fi îndatorat să fac, nici nu este ceva de dobândit, pe care eu să nul fi dobândit și cu toate acestea eu lucrez necontenit,

23. căci, de s'ar întâmpla vreodată ca eu să nu lucrez neobosit, oamenii ar urma pilda mea, o fiu al Pritii.

---

1 Adevăratul înțelept zice însă cu autorul *Urmării lui Isus*: „În toate și mai pre sus de toate, sufletul meu, odihnește-te deapururi în Dumnezeu, căci Dumnezeu este odihna de veci a sfinților".

24. Toate lumile ar cădea în nelucrare, dacă nu mi-aș împlini lucrul meu și m'aș face pricină de turburare și de pieire a făpturilor[1].

25. Precum cei neștiutori lucrează în vederea unui interes, tot astfel cel știutor cată să lucreze desinteresat, ca să îndemne și pe alții la aceasta, o Barata.

26. Cel știutor nu trebue să turbure în cugetul lor pe cei neștiutori, cari lucrează pentru interes, ci să-i îndemne să facă orice cu voie bună, lucrând el desinteresat.

27. Orice se săvârșește, se îndeplinește prin jocul forțelor naturii, dar omul, amăgit de conștiința de sine, zice: Eu le-am făcut.

28. Cine cunoaște însă adevărul, o Voinice, face deosebire între natură și puterea ce stă la temelia mișcărilor și cine cunoaște puterile care lucrează în puteri și forme, nu se ține legat de lucruri.

29. Amăgiți de schimbările materiei, oamenii sunt orbiți de ele, se lenevesc și nu le cunosc firea. Cel știutor nu se amăgește de acestea.

30. Închină-mi mie toate faptele tale, avându-ți gândul îndreptat spre Spiritul cel prea înalt, și atunci fără nădejde și fără interes, vei lupta neînfricoșat.

31. Cine urmează cu credință și fără șovăire această învățătură a mea, poate ajunge la mântuire chiar și prin fapte.

32. Cine este în îndoială și nu urmează această învățătură a mea, este un rătăcit și nebun și merge la pieire totală.

33. Înțeleptul lucrează potrivit firii sale. Toate ființele urmează deasemeni firii lor. La ce ar sluji să le împiedici?

34. Fiecare organ al simțurilor ori iubește ori urăște lucrul ce are în față. Nu te pleca nici înaintea iubirii nici a urii, căci amândouă sunt vrăjmașii cei mai vicleni ai omului.

35. Este mai bine să-ți îndeplinești, chiar și mai rău datoria ta decât mai bine pe a altuia. Da, este mai bine să pieri îndeplinindu-ți datoria, decât să trăești și să n'o îndeplinești.

1 „Dacă numai o clipă n'ar rosti Dumnezeu cuvântul său, cerul și pământul ar pieri. În luminoasa oglindă a veșniciei, în veșnica conștiință de sine a Tatălui, își crează El o icoană a sa însăș, pe Fiul său. În această oglindă se reflectează toate lucrurile și le putem recunoaște, nu ca creaturi, ci ca Dumnezeu în Dumnezeu", (Eckhart).

Argiuna:

36. Dar ce îndeamnă pe om, chiar contra voei sale, și parcă-l împinge cu deasila să facă rău, urmaș al lui Vrișni?

Cel Prea Înalt:

37. Pofta și mânia, care izvorăsc din patimă. Învață să cunoști pe acești mistuitori și pustiitori dușmani.

38. Cum este focul înfășurat de fum, cum e oglinda acoperită de praf, cum e fătul închis de pântecele mamei, așa este lumea învăluită de rău[1].

39. Chiar știința înțeleptului este întunecată de acest vrăjmaș neadormit, care ia chipul poftei și e foc mistuitor, o fiu al Kuntii.

40. Organele simțurilor, mintea și inima sunt culcușul lui[2]. De aci pornește de întunecă știința și umbrește sufletul.

41. De aceea, înainte de toate, stăpânește-ți organele și alungă dela tine răul, care otrăvește cunoștința și viața.

42. Simțurile sunt bune, mai bune decât simțurile este însă inima, mai bună decât inima este mintea și mai bun decât mintea este sufletul.

43. Ține minte dar, că sufletul e mai bun decât inima, întărește-l prin Sufletul suprem și combate, o Voinice, acel dușman, care se ascunde în poftă și e greu de prins.

1 „Dacă pe tine însuți nu te poți face așa cum ai vrea să fii, atunci cum vrei ca altul să fie după placul tău?" (*Urmarea lui Isus*).

2 „Toată lumea în cel rău zace", zice sfântul Evanghelist Ioan (I epistolă 5,19).

IV
RESEMNAREA ÎN FAȚA CUNOȘTINȚEI[1]

Cel Prea Înalt:

1. Această veșnică învățătură, numită yoga, am împărtășit-o eu lui Vivasvant[2]. Acesta a împărtășit-o lui Manu[3], iar Manu lui Ikșvaku[4].

2. În felul acesta a trecut din generație în generație și a ajuns până la vechii înțelepți regești, iar după aceea s'a pierdut cu trecerea vremii, o Biruitorule.

3. Astăzi îți împărtășesc ție această străveche învățătură a yogei, pentrucă tu ești închinătorul și prietenul meu. De aceea, îți încredințez această adâncă taină.

Argiuna:

4. Tu te-ai născut mai pe urmă, iar Vivasvant mai nainte, cum să înțeleg dar cuvântul tău, că tu ai propoveduit cel dintâi această învățătură?

Cel Prea Înalt:

5. De nenumărate ori, ne-am născut până acum și eu și tu. Eu cunosc nașterile mele, dar tu nu le cunoști pe ale tale, o Biruitorule.

6. Deși din fire eu sunt nenăscut și veșnic și stăpân al tuturor făpturilor, totuș, pentrucă îmi stăpânesc firea după voință, mă nasc când vreau în lumea materiei.

7. Fiecare dată, când legile sunt călcate în picioare și domnește nelegiuirea, eu mă nasc în chip omenesc[5].

8. În fiecare perioadă a vieții lumii, eu mă nasc pentru ocrotirea celor buni și pieirea celor răi și pentru întărirea pietății.

---

1 Numai cunoașterea de sine însuș, care se dobândește prin luminarea internă, împărtășită de ființa dumnezeească întrupată de nenumărate ori pentru mântuirea omului, numai aceea scapă pe om de amăgirea eului, îi dă libertatea spirituală și-l unește cu Dumnezeirea. Pentru o asemenea cunoaștere faptele nu sunt o piedică.

2 Zeul soarelui.

3 Manu este numele generic a 14 înțelepți, cari au mântuit lumea în cele 14 perioade ale creațiunii, numite, după numele lor, *manvantara*.

4 Ikșvaku este dat aci ca întemeietorul yogei.

5 Învățătura despre întruparea Dumnezeirii pentru mântuirea omului se găsește și în brahmanism și în budism, dar în vișnuism e capitală. Aci Vișnu se întrupează de 10 ori. Cea mai însemnată din întrupările sale este cea făcută în persoana lui Krișna.

9. Dumnezeească este naşterea mea, dumnezeesc şi lucrul meu. Cine cunoaşte aceasta cu adevărat, acela nu se va naşte iarăş după ce va muri, ci se va uni cu mine, o Argiuna.

10. Mulţi sunt, cari – desbăraţi de patimi, de frică, de ură, gândind la mine, cătând scăparea în mine curăţiţi prin practicarea cunoştinţei – se contopesc în fiinţa mea[1].

11. Şi în măsura în care se întorc către mine, în aceeaş măsură îi iubesc şi eu şi aşa sunt pretutindeni oameni cari umblă în căile mele.

12. Răsplata faptelor o urmăresc oamenii şi pentru aceasta se închină zeilor, căci iute se arată în lumea muritorilor răsplata ce urmează faptelor.

13. Eu am făcut cele patru caste şi le-am împărţit privilegiile şi îndatoririle. Ţine minte, eu, Cel neschimbat, sunt Făcătorul tuturor.

14. Faptele pe mine nu mă prihănesc, pentrucă nu caut răsplată pentru ele. Cine mă cunoaşte astfel, nu e încătuşat de fapte.

15. Înaintaşii, cari au dorit mântuirea, aşa au lucrat. Lucrează şi tu cum au lucrat înaintaşii.

16. Ce este „a lucra" şi ce „a nu lucra"? Iată o întrebare la care nici înţelepţii nu pot răspunde. Îţi voiu lămurì dar acea lucrare, a cărei cunoaştere izbăveşte de rău.

17. Cată să înţelegi lucrarea şi nelucrarea şi ceeace se întâmplă din pricina nelucrării. Fiinţa lucrării e greu de înţeles.

18. Cine vede în nelucrare lucrarea şi în lucrare nelucrarea, acela este un înţelept între oameni, un resignat, unul care îndeplineşte toate lucrările.

19. Cine n'are nici o plăcere şi nici o dorinţă în tot ce face şi ale cărui fapte sunt trecute prin focul cunoaşterii, acela este numit de cei cunoscători înţelept.

20. Cine s'a desbrăcat de dorinţa de răsplată a faptelor şi e totdeauna mulţumit şi nu trage nădejde, acela, chiar dacă face ceva, e ca şi cum n'ar face nimic.

21. Desbrăcat de orice dorinţă, cu gândurile înfrânate, departe de tot ce leagă de viaţă, unul ca acesta face numai cu trupul ceeace face şi, deşì lucrează, nu păcătueşte.

---

1 Cufundarea în Dumnezeire se găseşte şi în cuvintele Mântuitorului: „Celce mănâncă trupul meu şi bea sângele meu, acela petrece în mine şi eu în el" (Ioan 6,54). Cufundarea în Dumnezeire nu este cufundarea în neant, ci ieşirea din existenţa vremelnică, trecătoare şi intrarea în existenţa veşnică, netrecătoare. „Când Dumnezeu Tatăl a dat naştere tuturor făpturilor, mi-a dat naştere şi mie, am purces din el deodată cu toate făpturile şi am rămas totuş în el. Astfel noi, oamenii, suntem unicul său fiu, pe care Tatăl l-a născut din veci", zice Meister Eckhart.

22. Acesta e mulțumit cu ceeace-i aduce întâmplarea, stă mai presus de contrazicerile vieții, nu e stăpânit de iubirea de sine, e nepăsător în fericire și în nefericire și, deși lucrează, nu cade în vină.

23. Pentru el, care n'are nici un interes, care e liber și cu gândul la adevărata cunoștință și care orice faptă o privește ca o jertfă, nu există faptă.

24. Brahma este ofranda sa, Brahma jertfa sa, lui Brahma îi aduce olocaust și în Brahma se va contopì el, a cărui meditație este fapta lui Brahma.

25. Unii dintre pioși cinstesc jertfa ca ceva adus zeilor, alții dimpotrivă aduc jertfă însăș jertfa, jertfind în focul lui Brahma (renunță la ea).

26. Alții jertfesc auzul și celelalte simțuri în focul renunțării de sine, pe când iarăși alții jertfesc în focul simțurilor cele auzite și alte lucruri ce cad sub simțuri.

27. Alții jertfesc toate funcțiunile simțurilor și ale suflului de viață în focul mistic al înfrânării de sine, care este aprins de cunoștință.

28. Alții aduc jertfă avutul lor, sau jertfesc postind sau meditând sau studiind *Vedele* sau căutând cunoștința.

29. Alții jertfesc expirația inspirației sau inspirația expirației, reducând expirația și inspirația cu gândul de a ajunge să fie cu totul stăpâni pe respirație[1].

30. Alții practică cumpătarea și jertfesc viața vieții. Toți aceștia se exercitează în jertfire și prin jertfirea lor însăși se șterg și păcatele lor.

31. Cine gustă cu acest gând resturile de jertfă, se cufundă în veșnicul Brahma. Celce nu jertfește, nu dobândește nici măcar lumea aceasta, cu atât mai puțin pe cealaltă, o tu cel mai bun dintre Kuravi.

32. Sunt multe feluri de jertfe care se aduc lui Brahma celce este pretutindeni. Să știi, că toate pornesc din faptă. Dacă vei cunoaște aceasta, te vei mântuì.

33. Mai bună decât jertfa materială este jertfa care constă din cunoaștere, o Biruitorule al vrăjmașilor. Toate jertfele la un loc și deodată le aduce, o fiu al Pritii, cine are cunoștință.

34. Dobândești această știință, dacă te așezi la picioarele învățătorului, îi pui întrebări și-l slujești. Înțelepții, care cunosc adevărul, conduc la cunoașterea adevărului.

35. Când vei cunoaște adevărul, nu vei mai fi chinuit de îndoieli,[2] o fiu al lui Pandu, căci vei vedea toate fără deosebire în tine însuți și prin tine în mine.

1 Aceste exerciții sunt începutul minunatelor probe de răbdare și de stăpânire de sine pe care le dau fachirii.

2 „Și veți cunoaște adevărul și adevărul vă va face liberi" (Ioan 8,32).

36. Chiar de ai fi omul cel mai încărcat de păcate, dacă cunoşti adevărul, pluteşti peste marea rătăcirilor, fără teamă de primejdie.

37. Precum focul material preface în cenuşă lemnul aprins, o Argiuna, tot aşa preface faptele în cenuşă focul cunoştinţei.

38. Nu este pe pământ alt mijloc de curăţire, care să fie asemenea cunoştinţei şi aceasta o află cu vremea în sine însuş celce se desăvârşeşte în meditaţie (*yoga*).

39. Credinciosul ajunge la cunoştinţă, dacă o râvneşte numai pe ea şi dacă-şi înfrânează simţurile. Când a dobândit ştiinţa, va trece în scurtă vreme la pacea de veci.

40. Neştiutorul şi necredinciosul, fiind stăpâniţi de îndoială, vor pieri. Nici lumea aceasta nici pe cealaltă n'o dobândeşte şi nici o bucurie n'are, cel chinuit de îndoială.

41. Faptele nu sunt o piedecă pentru celce le jertfeşte meditaţiei şi sfărâmă îndoiala prin lumina cunoştinţei şi e stăpân pe sine însuş, o Prădalnicule.

42. De aceea, o Barata, taie, cu sabia cunoştinţei, îndoiala ale cărei rădăcini sunt neştiinţa şi care-ţi turbură inima, deprinde-te cu meditaţia şi aibi curaj.

V

RENUNȚAREA LA FAPTE ȘI SĂVÂRȘIREA DE FAPTE[1]

Argiuna:

1. O Krișna, tu prfcpovedueşti renunțarea la fapte și în acelaș timp săvârșirea de fapte. Spune-mi lămurit, care din amândouă e mai bună?

Cel Prea Înalt:

2. Atât renunțarea la fapte cât și săvârșirea de fapte duc la mântuire. Dintre amândouă însă mai bună eſte săvârșirea de fapte.

3. Acela renunță cu adevărat la fapte, care nu urăște și nu poftește, căci, dacă în sufletul lui nu e nici o patimă, lesne se poate desface de legăturile exiſtenței.

4. Numai cei neștiutori vorbesc de cunoștință și fapte ca de două lucruri deosebite. Cine are una, o are și pe cealaltă.

5. Ținta care se ajunge prin cunoștință, se ajunge și prin faptă. Cunoștința și fapta sunt în fond una[2]. Cine știe aceaſta, eſte pe calea cea dreaptă.

6. Renunțarea eſte grea, o Voinice, pentru celce nu s'a lepădat de sine, pe când înțeleptul care s'a lepădat de sine ajunge ușor la Brahma.

7. Pentru celce cu inimă curată s'a lepădat de sine și are ſtăpânire de sine și-și înfrânează simțurile și se simte una cu tot ce exiſtă, faptele nu sunt nici o piedecă.

8. Cine se leapădă de sine și cunoaște adevărul, își dă seama, că nu el eſte celce săvârșește o faptă oare care. Și dacă el vede și aude și pipăe și miroase, dacă mănâncă și merge și doarme și respiră,

9. dacă vorbește și lasă să i-se facă sau face însuș ceva, dacă închide și deschide ochii, își dă seama că numai organele simțurilor sale se îndeletnicesc cu lumea simțurilor.

---

1 Faptele la care trebue să renunțăm sunt toate cele care decurg din neștiință și din poftele trupești. Ele sunt rele. Faptele pe care trebue să le săvârșim sunt cele pe care ni le dictează mintea luminată de cunoașterea adevărului unirii tainice a omului cu Dumnezeirea.

2 Raportul ce se ſtabilește aci între cunoștință și fapte eſte acelaș ca cel dintre credință și faptele bune, după învățătura creștină: credința adevărată nu se poate să nu se arate prin fapte bune. Deosebirea eſte numai că, pe când cunoștința eſte un element sufletesc pur intelectual, care n'are întotdeauna în sine puterea de a duce la săvârșirea faptei, credința eſte produsul colaborării intelectului cu voința și cu sentimentul și nu se poate să rămână numai teorie, fără să se traducă în fapte.

10. Cine face toate faptele sale în numele lui Brahma și nu se gândește la răsplată, acela nu se pătează de păcat[1], cum nu se pătează foaia nufărului de apă.

11. Sfinții (yoghii), cari renunță la răsplată, pentru a-și păstra sufletul curat, săvârșesc faptele numai cu trupul, cu inima și cu mintea.

12. Celce se leapădă de sine, renunță la răsplata faptelor și dobândește pacea netrecătoare. Celce nu se leapădă de sine, lucrează sub imboldul poftelor, ține la răsplată și e încătușat de fapte.

13. Sufletul conștient de sine sălășluește, vesel și stăpân peste simțuri, în cetatea cu nouă porți (trupul) nefăcând sau îndemnând să se facă ceva.

14. Stăpânul lumii nu crează nici făptuirea nici faptele, nici legătura dintre faptă și răsplată, ci acestea le face firea proprie fiecărei ființe.

15. Cel atot puternic nu e cauza nici a faptelor bune nici a celor rele ale cuiva, ci întunecarea cunoștinței de către necunoștință este cauza pentru care rătăcesc făpturile[2].

16. Celor în cari această neștiință este înlăturată de cunoștința sufletului, li se descopere adevărul, prin cunoașterea de sine înșiși[3] și ea le luminează ca soarele.

17. Cine cunoaște aceasta și se face una cu ea și rămâne neclintit în ea și o privește ca cea mai înaltă țintă, acela merge acolo unde nu mai este întoarcere și păcatele îi sunt șterse prin această cunoștință.

18. Înțeleptul înzestrat cu această cunoștință vede una și aceeaș în învățatul și smeritul brahman, în bou, în elefant și chiar și în câine și în mâncătorul de carne de câine (*svapaka*).

19. Ceice s'au deprins să vadă acelaș lucru în tot ce există, cuceresc lumea chiar în viața lor pământească, căci neprihănitul Brahma se află deopotrivă în toate[4], de aceea și ei se află în Brahma.

20. Nu te da cu totul bucuriei, când ți-se întâmplă ceva plăcut[5]. Dacă cunoști pe Brahma și rămâi neclintit în această cunoștință te afli în Brahma.

21. Cel al cărui suflet nu e robit de lumea din afară, găsește în sine însuș ceeace-l face fericit și dacă se lasă din tot sufletul în voia lui Brahma, dobândește fericirea netrecătoare.

1 „A mânca, a bea, a priveghea, a dormi, a lucra, a se odihni și a îndeplini celelalte trebuințe firești este o mare povară pentru omul pios, care dorește să fie liber și deslegat de orice păcat", (*Urmarea lui Isus*).

2 Aci, ca și în versul precedent, se înlătură predestinația absolută și se apără liberul arbitru.

3 „Ferice de cel pe care-l învață înțelepciunea potrivit cu ființa ei, iar nu prin imagini trecătoare și prin cuvinte", (*Urmarea lui Isus*).

4 Concepțiunea panteistă din brahmanism se întâlnește adesea și în *Bhagavad-Gita*, cum e d. p. aci.

5 „Socotește-te ca un oaspete și călător pe pământ și nu lua seama la treburile lumii", (*Urmarea lui Isus*).

22. Toate bucuriile, care răsar din venirea în atingere cu lumea, sunt un izvor de suferință[1] și au început și sfârșit, o fiu al Kuntii. Înțeleptul nu se bucură de ele.

23. Cine știe chiar aci pe pământ să se desbere de legăturile trupului, de plăcere și de mânie, este cucernic și fericit.

24. Cine găsește în sine bucuria, mulțumirea și lumina, este un yoghi, e una cu Brahma și ajunge la topirea sa în Brahma (*nirvana*)[2].

25. Topirea în Brahma o ajung înțelepții, dacă s'au curățit de păcate, au lepădat îndoiala, sunt stăpâni peste ei înșiși și le pare bine de bunăstarea tuturor ființelor.

26. Cine stă mai presus de plăcere și de mânie, își ține gândurile în frâu și se cunoaște pe sine însuș, ajunge la topirea în Brahma.

27. Cine nu se lasă înrâurit de lumea din afară și-și îndreaptă privirile între sprîncene, cine-și potrivește inspirația și expirația și respiră pe nas,

28. cine-și stăpânește, ca un sfânt, simțurile, inima și mintea și râvnește numai mântuirea, ca cea mai înaltă țintă și se desface de orice dorințe, temeri și patimi, acela e mântuit de veci.

29. Cine mă recunoaște pe mine ca primitorul tuturor jertfelor și al pocăinței, ca pe Stăpânul tuturor lumilor și prietenul a tot ce viază, acela intră în odihna de veci[3].

1 „Sileşte-te să-ți depărtezi inima de dragostea către cele văzute și să te înalți către cele nevăzute; căci cei cari ascultă de simțuri își pătează cugetul și pierd harul lui Dumnezeu", (*Urmarea lui Isus*).

2 *Nirvana* este în krișnaism ceva deosebit de ceeace este în budism. Acolo este nimicire, stingere, aci e ceva pozitiv: starea de fericire ce simte sufletul unit cu Dumnezeirea.

3 „Aceasta este viața de veci: să te cunoască pe tine, unicul Dumnezeu adevărat și pe acel pe care tu l-ai trimis, pe Isus Cristos" (Ioan 17,3).

VI
PRACTICAREA STĂPÂNIRE DE SINE[1]

Cel Prea Înalt:

1. Cine-şi îndeplineşte datoria, fără să se gândiască la răsplată, este un renunţător, este un sfânt; nu tot aşa cel ce nu aduce jertfe şi nu lucrează.

2. Ceeace se chiamă renunţare, este adevărata sfinţenie, căci nimeni nu se poate numi sfânt, o fiu al lui Pandu, dacă nu renunţă la dorinţele sale.

3. Pentru piosul care vrea să ajungă sfânt, calea este săvârşirea de fapte, iar după ce s'a făcut sfânt, calea este ohihna,

4. căci, când cineva nu mai are legături cu lumea simţurilor şi cu faptele, când a renunţat la toate dorinţele[2], atunci s'a ridicat la treapta de sfânt.

5. Fiecare să se stăpâniască pe sine prin sine însuş şi să nu se înjosiască, de oarece fiecare îşi este prietenul sau duşmanul său însuş.

6. Prietenul său însuş îşi este atunci când s'a învins pe sine prin sine; cât timp însă durează încă duşmănia a ceeace în el nu este el însuş, îşi este duşmanul său însuş.

7. Sufletul celui care s'a învins pe sine şi a ajuns la odihnă este mulţumit cu sine însuş şi nu e turburat nici de frig nici de căldură, nici de plăcere nici de suferinţă, nici de cinste nici de ocară.

8. Cine caută mulţumire numai în cunoştinţă şi stă mai presus de lucruri şi-şi stăpâneşte simţurile, se chiamă sfânt resignat (yoghi). Cu nepăsare priveşte aceşta la bulgări de pământ, la pietre şi la aur.

9. El rămâne neschimbat faţă de prieteni şi de tovarăşi, de indiferenţi şi de protivnici, de duşmani şi de rude, de buni şi de răi. După aceasta îl cunoşti.

10. Sfântul se cade să petreacă neîncetat în singurătate, să fie stăpân pe simţirile inimii sale, fără să aştepte ceva, nici să aibă ceva.

11. Într'un loc curat să-şi facă un scaun, nu prea înalt nici prea jos, acoperit cu o pătură, cu o blană de căprioară şi cu iarbă *kuşa*.

---

1 Desăvârşita stăpânire de sine este acelaş lucru cu sfinţenia. Se expune idealul sfinţeniei krişnaiste, care stă într'o mulţime de privaţiuni trupeşti şi în meditaţiune. Sfinţenia nu se poate ajunge în cursul unei singure vieţi, ci prin străduinţa mai multor vieţi consecutive.

2 „Scopul vieţii noastre ar trebui să fie: biruinţa asupra noastră înşine, câştigarea zilnică a unei cât mai mari stăpâniri peste noi înşine şi sporirea în bine", (*Urmarea lui Isus*).

12. Acolo să-şi concentreze mintea asupra unui punct, să oprească mersul gândurilor şi al simţurilor, să se aşeze pe scaun şi să se exerciteze în meditaţie, pentru a-şi curaţi sufletul.

13. Cu trunchiul, gâtul şi capul într'una nemişcat, să privească necontenit la vârful nasului, fără să se uite înlături.

14. În cea mai deplină linişte sufletească şi fără nici o teamă, neclintit în juruinţa de ucenic de brahman, stăpân peste voinţa sa şi cugetând la mine, să se exerciteze în meditare, cufundat în mine.

15. Petrecând totdeauna astfel[1] şi stăpânindu-şi simţurile, sfântul dobândeşte odihna de veci, al cărei punct culminant este *nirvana*.

16. De meditare nu se împărtăşeşte nici celce mănâncă mult nici celce nu mănâncă de loc. Aşijderea, nici celce doarme prea mult nici celce veghiază necontenit, o Argiuna.

17. Cine e însă cumpătat în mâncare şi în odihnă, în plimbare şi în lucru, în somn şi în veghe, se împărtăşeşte de meditaţia potolitoare de suferinţe[2].

18. Cine îşi înfrâneză cugetarea şi se gândeşte numai la eul său superior şi nu mai doreşte nici o plăcere, acela poartă numele de ucenic de sfânt.

19. Ca o făclie a cărei flacără nu pâlpâe, pentrucă e aşezată la loc adăpostit, aşa este sfântul care-şi stăpâneşte gândurile şi şi-a resemnat sufletul.

20. Ajungerea gândirii la deplină linişte, prin adâncirea în meditaţie, aflarea mulţumirii numai în sine, după ce eul a fost privit numai prin eu,

21. gustarea acelei plăceri fără margini, numai cu mintea înţeleasă şi mai presus de simţuri, cum şi stăruirea în această stare, fără abatere dela adevărul veşnic,

22. atingerea a ceeace mărturiseşte cugetul că e tot ce poate fi mai înalt şi mai bun, cum şi stăruirea în aceasta neclintit de nici o suferinţă,

23. această stare de înălţare, în care suferinţa nu se mai poate atinge[3], să ştii că poartă numele de yoga. Acestei yoga se cade să i-se dedea fiecare cu hotărâre şi cu stăruinţă.

1 Cu totul altfel este în creştinism. Aci „calea către Dumnezeu trece prin uşa dragostei", cum zice Angelus Silesius.

2 Versul acesta şi cel precedent arată, că meditarea cerută de Krişna, ca condiţiune pentru mântuire, nu esclude satisfacerea trebuinţelor firesti ale trupului, ci recomandă numai ţinerea căii de mijloc.

3 „Atunci simţurile amuţesc, voinţa sufletului şi voinţa lui Dumnezeu se contopesc, şi se îmbrăţişează cu dragoste în armonie desăvârşită. Atunci sufletul nu mai poate săvârşi decât lucrurile lui Dumnezeu, pentrucă în el nu mai trăeşte nimic altceva decât Dumnezeu. Atunci se dă drumul unei săgeţi, a cărei durere nu se simte. Atunci se deschide curata şi limpedea fântână a leacurilor harului, care luminează ochiul lăuntric, ca să simtă cu nespusă plăcere mângâierea cercetării lui Dumnezeu, în care se găsesc cu prisosinţă bunuri spirituale, de care nu s'a auzit vreodată, nici nu s'au propoveduit, nici nu s'au scris în vre o carte", (Meister Eckhart).

24. Renunțând fără deosebire la toate plăcerile ce izvorăsc din dorință, înăbușind prin voință conștientă organele simțurilor,

25. se ajunge treptat-treptat la odihnă, la potolirea simțurilor și a inimii și, dacă se ștărue în aceasta, la a nu mai gândi nimic.

26. Când nestatornica, schimbătoarea inimă vrea să ia câmpii, trebue silită și adusă la ascultare față de suflet.

27. Sfântul, care și-a adus inima la ascultare, gustă cea mai înaltă fericire, căci nici o patimă nu-l mai frământă[1] și e unit cu neprihănitul Brahma.

28. În felul acesta purtând grijă de sufletul său, sfântul se curăță de păcat și se bucură de nemărginita fericire a unirii cu Brahma.

29. Acel al cărui suflet s'a unit, prin meditațiune, cu Brahma, vede sufletul său în toate ființele și toate ființele în sufletul său și în tot locul aceeaș ființă.

30. Pe cel care mă vede pe mine în toate lucrurile și toate lucrurile în mine, nu-l voiu părăsi nici eu pe el nici el pe mine.

31. Cine mă recunoaște în orice ființă și tinde spre unirea cu mine[2], acela locuește în mine, oricare ar fi starea în care s'ar afla.

32. Cine vede în orice lucru aceeaș esență și nu se neliniștește dacă e fericit sau nefericit, acela e sfânt pe deplin (yoghi).

Argiuna:

33. Yoga pe care o propovedueșți tu, o Madhusudana, că ar sta în indiferență, nu poate avea durată sigură din pricina nestatorniciei inimii,

34. căci schimbătoare, furtunoasă, silnică și capriționsă e inima, o Krișna, și ținerea ei în frâu e tot așa de greu de adus la îndeplinire ca și a pune frâu vântului.

1 „Cine rămâne neclintit în bucurie ca și în durere, nu e departe de a fi asemenea cu Dumnezeu", (Angelus Silesius).

2 „Dacă te-ai lepădat cu totul de tine și te-ai dat lui Dumnezeu, atunci ceeace faci și ceeace simți nu este al tău, ci al Dumnezeului tău, căruia te-ai încredințat, după cum cuvântul nu este al celui ce-l aude, ci al celui ce-l rostește", (Meister Eckhart).

Cel Prea Înalt:

35. Fără îndoială, Viteazule, e greu sa ții în frâu inima[1], pentrucă e nestatornică, totuș, prin deprindere și renunțare se poate domoli, o fiu al Kuntii.

36. Știu că sfințenia cu anevoie se ajunge de cel care n'are stăpânire de sine, dar cine e stăpân pe sine însuș, o poate ajunge, dacă o caută cu tot dinadinsul.

Argiuna:

37. Ce se întâmplă, o Krișna, cu cel care are credință, dar nu se poate stăpâni, a cărui inimă e nestatornică în renunțare și care n'a ajuns la desăvârșire?

38. Nu va pierde el și lumea aceasta și pe cea viitoare și nu se va risipi ca un nor gonit de vânt, pentrucă a rătăcit în neștiință și în nesiguranță pe calea ce duce la Brahma, o Puternice?

39. Această îndoială cată să mi-o împrăștii tu cu totul, o Krișna, căci nimeni afară de tine n'ar putea s'o împrăștie.

Cel Prea Înalt:

40. Unul ca acela nu piere, o fiu al Pritii, nici in lumea aceasta nici în cealaltă, căci nu poate pieri nimeni care a făcut ceva bun,

41. ci va intra în cerul celor drepți și va petrece acolo mulți ani; după aceea se va naște din nou într'o casă de om bun și fericit;

42. sau se va naște în familia unor înțelepți yoghi, ceeace e cel mai greu lucru de ajuns în această lume.

43. Atunci el va dobândì aceeaș înțelegere pe care a avut-o în viața de mai nainte, o favorit al Kuravilor, și de acolo va porni mai departe pe calea desăvârșirii.

44. În virtutea străduințelor sale de mai nainte, va fi înclinat, chiar contra voei sale, să cunoască yoga și va trece dela vorbă la faptă.

45. Și dacă va continua cu hotărâre, se va curați de păcate ca un sfânt și, după ce se va lămurì pe deplin prin mai multe nașteri, va merge în sfârșit pe calea cea prea înaltă.

1 „Începutul tuturor ispitelor este șovăirea sufletului și puțina încredere în Dumnezeu", (*Urmarea lui Isus*).

46. Yoghi stă mai presus de asceți, mai presus de cei cari au numai multă cunoștința[1], mai presus chiar decât cei cari fac fapte bune. Fii dar yoghi, o Argiuna.

47. Dintre toți yoghii mi-e mai drag cel care se cufundă în mine cu sufletul său[2] și mă adoră cu credință.

1 „Cu cât cineva știe mai mult despre Dumnezeu, cu atât se încrede mai mult în Dumnezeu și petrece în el, în sălașurile lui", (Paracelsus).

2 „Precum sufletul este cu ochiul ochiu și cu urechea ureche, tot astfel și cu Dumnezeu este Dumnezeu. El se unește cu fiecare putere dumnezeească, cum sunt în Dumnezeu acele puteri și Dumnezeu se unește cu sufletul, ca fiecare putere a sufletului. Ambele firi se contopesc și sufletul încetează să mai ființeze, când își atinge cea mai înaltă formă de existență", (Meister Eckhart).

VII
PRACTICAREA CUNOȘTINȚEI[1]

Cel Prea Înalt:

1. Dacă tu, o fiu al Pritii, te supui mie în spirit și, întemeindu-te pe mine, te dai meditației, mă vei cunoaște sigur și deplin. Ascultă acum, anume în ce fel.

2. Îți voiu împărtăși acum acea cunoștință, acea știință desăvârșită, dincolo de care nu mai rămâne nimic de cunoscut aci jos pe pământ.

3. Dintr'o mie de oameni abia dacă e unul care caută desăvârșirea și dintre cei cari caută desăvârșirea și o ating, abia dacă e unul care mă cunoaște într'adevăr.

4. Pământul, apa, focul, aerul și eterul, simțimântul, cunoștința și conștiința individuală alcătuesc firea mea, împărțită în opt.

5. Trebue să știi însă, o Puternicule, că eu mai am o fire deosebită de aceasta, o fire superioară, care e suflet viu și însuflețește întreaga lume.

6. Aceste două firi ale mele sunt pântecele de mamă al tuturor ființelor; ia bine seama, eu sunt izvorul din care țâșnește și în care se întoarce toată lumea ființelor[2].

7. Nimic nu e mai presus de mine, o Prădalnicule. Cum atârnă de ață mărgăritarele, așa atârnă lumea de mine.

8. Eu sunt gustul apei, o fiu al Kuntii, strălucirea lumii și a soarelui, silaba sfântă (*om*) a *Vedelor*, sunetul eterului, vigoarea bărbaților.

9. Eu sunt mirosul plăcut al pământului, lucirea focului, viața tuturor ființelor, asceza ascеților.

10. Eu sunt, s'o știi, o fiu al Pritii, sămânța veșnică a tuturor vietăților, înțelepciunea înțelepților, fala celor falnici[3].

11. Eu sunt tăria celor tari, liberă de orice poftă și patimă, eu sunt, taur al lui Barata, iubirea din ființe, care nu se împotrivește nici unei legi.

12. Toate cele trei stări: a bunătății, a acțiunii și a întunerecului din mine purced; să știi aceasta. Nu eu sunt din ele, ci ele din mine[4].

---

1 Krișna descopere ființa sa dumnezeească, pe care nici un muritor n'a putut-o cunoaște.

2 „Toate lucrurile sunt în Dumnezeu și dela Dumnezeu, căci afară de el și fără de el nu este nimic. Ceeace sunt în realitate făpturile, sunt în Dumnezeu, de aceea de fapt numai Dumnezeu există. Dacă ar lua cineva făpturilor ființa dată lor de Dumnezeu, ele n'ar mai fi nimic", (Meister Eckhart).

3 „Sunt diferite daruri, dar acelaș Dumnezeu, care e totul în toate", (I Corinteni 12,6).

4 Dumnezeu stă mai presus de natură. Natura nu este Dumnezeu, ci manifestarea puterii dumnezeești. Raportul dintre natură și Dumnezeu se expune mai departe, în capitolul XIV.

13. Aceste trei stări ale însușirilor tuturor lucrurilor orbesc lumea de nu mă cunoaște pe mine, care sunt mai presus de ea și veșnic.

14. Aceasta este acea din mine născută și din însușirile lucrurilor alcătuită amăgire (*maya*), care cu greu poate fi înfrântă. Numai cine își ia refugiul la mine poate s'o biruie.

15. Nu se refugiază la mine însă făcătorii de rele, pătimașii și cei robiți materiei, cari, orbiți de amăgirea cunoașterii, își pun încrederea în firile drăcești.

16. Sunt patru feluri de oameni buni cari mă cinstesc, o Argiuna: cel apăsat, cel setos de cunoștință, cel doritor de bine și cel înțelept.

17. Dintre aceștia, înțeleptul este cel mai de seamă, pentrucă e în totdeauna smerit și cu gândul la Cel unul singur. De aceea, el mă și iubește mai mult decât orice și eu îl iubesc pe el.

18. Buni sunt toți acești oameni, dar înțeleptul este ca eul meu însuș, zic eu, pentrucă, cu sufletul lui smerit, nădăjduește în mine ca ultimă scăpare.

19. Înțeleptul, după ce se naște de mai multe ori, se topește în mine. „Lumea aceasta este Vasudeva (Krișna)", își zice un asemenea om greu de găsit.

20. Alții, a căror cunoștință este întunecată, când de o plăcere când de alta, își iau refugiul la alți zei, siliți când de o nevoie când de alta a firii lor.

21. Eu sunt celce dau credință nestrămutată ori cui vrea să cinstiască pe zei sub orice formă.

22. Înarmat cu această credință, unul ca acesta caută să înduplece pe un zeu și dobândește dela el împlinirea dorințelor, care de fapt pornește dela mine.

23. Răsplata acestor oameni cu mintea mărginită este mică; ceice cinstesc pe zei se duc la zei[1], cine mă cinstește pe mine, vine la mine.

24. Mărginiții aceia socotesc că eu aș fi numai cel fără formă, care a luat formă; prea înalta, nemuritoarea, neasemănata mea ființă ei n'o cunosc.

25. Nu oricine mă poate cunoaște pe mine cel învăluit în vraja misterului. Această lume înșelătoare nu mă cunoaște pe mine, cel nenăscut, cel veșnic.

26. Eu cunosc toate ființele, o Argiuna: pe celece au fost, pe celece sunt și pe celece vor fi, pe mine însă nu mă cunoaște nici una.

1 Zeii (*devas*) sunt, după concepțiunea indiană, inteligențe superioare, bune sau rele. Ei au viață foarte lungă, dar nu sunt nemuritori, căci încetează de a mai exista odată cu sfârșitul fiecărei perioade (*manvantara*) din istoria lumii. Dumnezeirea, care este unică, e mai presus de zei. Ea singură e veșnică. „Dumnezeu nu e absolutul. Absolutul, noțiunea cea mai generală, care cuprinde în sine și pe Dumnezeu, poartă numele de Dumnezeire", zice Meister Eckhart.

27. Toate ființele lumii create cad în greșală din pricina orbirii ce răspândesc pofta și ura, o Barata.

28. Oameni cari pun capăt răului prin fapte pioase scapă de amăgirea contrazicerilor și mă cinstesc pe mine cu nestrămutare.

29. Cei cari caută scăparea în mine și râvnesc izbăvirea de bătrânețe și de moarte, ajung la cunoașterea principiului creator (Brahman), a eului propriu și a oricărui lucru.

30. Cine mă cunoaște pe mine ca Cel de față în ființe, în zei și în jertfe, mă va cunoaște în duhu-i smerit și când se va sfârși.

VIII
LĂSAREA IN VOIA SPIRITULUI SUPREM[1]

Argiuna:

1. Ce este acel principiu creator (Brahman), ce este eul propriu și ce este lucrul, o prea înalte spirit, și ce este a fi de față în ființe și în zei?

2. Și cum poate cineva, care e îmbrăcat în trup, să fie de față în jertfe, o Madhusudana, și cum pot ceice se înfrânează să te cunoască pe tine, când se sfârșește cu ei?

Cel Prea Înalt:

3. Principiul creator este existența supremă și netrecătoare; eul propriu este firea fiecăruia și lucru se chiamă jertfa, care este esența și începutul tuturor ființelor.

4. Starea mea de față în ființe este firea mea materială, starea de față în zei este subiectul cunoscător, starea de față în jertfe este eul meu îmbrăcat în trup, o tu cel mai nobil dintre cei întrupați.

5. Cine se gândește la mine în cel din urmă ceaș când se desparte de trup, se cufundă în ființa mea. Despre aceasta nu mai e nici o îndoială;

6. căci la cine gândește cineva în clipa din urmă, când se desparte de trup, în acela se cufundă, o fiu al Kuntii, ființa sa prefăcându-se în ființa aceluia[2].

7. De aceea, îndreaptă-ți gândurile întotdeauna spre mine și luptă [împlininduți datoria]. Dacă-ți îndrepți simțurile și mintea spre mine, te vei topì în mine, cu siguranță.

8. Cine gândește, cu mintea smerită prin studiu și meditație neîmprăștiată, la supremul, cerescul eu al cunoștinței (Puruṣa), acela se topește în el, o fiu al Pritii.

9. Cine gândește la cel fără început și fără sfârșit, la atoate stăpânitorul, la cel necuprins cu mintea, la atot țiitorul, care nu poate fi nici într'un chip înfățișat și care luminează în întunerec ca soarele,

---

1 Krișna se identifică pe sine cu Spiritul suprem, cu Dumnezeirea și descrie calea pe care muritorii pot ajunge la nemurire, adică cum poate să se scape cineva de reîncarnări și cum se poate cufunda în ființa supremă.

2 Ceeace cugetă și simte omul în cele din urmă clipe de viață pământească, imprimă desigur o anume direcțiune sufletului despărțit de trup. Dacă gândirea și simțirea sa sunt îndreptate spre spiritele superioare și bune, sufletul său va intra în legătură cu acele spirite. Dacă sunt îndreptate spre spiritele rele, cu acelea va avea de aface. Dacă sunt îndreptate spre Spiritul suprem, se va întoarce la el.

10. cine se gândește la el, în ceasul morții, cu gând neclintit, smerit și întărit prin venerare și meditație și cu simțurile adunate, acela se cufundă în spiritul suprem, dumnezeesc[1].

11. Am să-ți descriu pe scurt calea pe care cunoscătorii *Vedelor* o numesc calea nemuririi, pe care merg ceice se înfrânează și sunt fără patimi și pe care și-o aleg ceice se dedică vieții sfinte.

12. Cine închide toate ușile simțurilor[2], își stăpânește inima, își ține respirația și ajunge astfel la statornicie în meditație,

13. cine moare rostind silaba *om*[3], care închipuește pe unicul și veșnicul principiu al creațiunii și se gândește la mine, când se desparte de trup, acela merge pe calea cea dreaptă.

14. Cine gândește necontenit la mine și nu-și îndreaptă gândurile spre altceva[4], este un înțelept pios și pentru unul ca acesta eu sunt lesne de ajuns, o fiu al Pritii.

15. Cei cari au ajuns la mine, nu se mai nasc din nou în acest sălaș trecător al durerilor, căci au atins desăvârșirea cea mai înaltă.

16. Toate lumile, până la lumea principiului creator, se întorc din nou la obârșia lor[5], o Argiuna, cine însă se cufundă în mine nu se mai naște din nou.

17. Cei cari știu, că o zi a lui Brahma are o mie de perioade cosmice[6] și noaptea lui așijderea, știu într'adevăr ce e ziua și noaptea.

18. În zorii zilei purced din cel nevăzut toate cele văzute, iar în amurg se întorc din nou în el[7].

---

1 „Cine are în sine pe Fiul lui Dumnezeu, are viața, și cine n'are pe Fiul lui Dumnezeu în sine, n'are adevărata viață", (Ioan 5,20).

2 Ceeace se percepe cu simțurile privește numai pe omul din afară, pe omul trupesc, iar nu pe omul lăuntric sau sufletesc. Cine vrea să sporiască în cele sufletești, să petreacă mai mult în acestea.

3 Silaba *om* simbolizează adevărata existență, ființă și slavă a Dumnezeirii. Pentru a o putea rosti în ceasul morții, mistica învață că omul trebue să fi ajuns la adevărata existență și să se fi deprins să simtă în sine slava dumnezeească.

4 Aceasta nu însemnează, că omul nu trebuie să aibă nici o altă îndeletnicire, ci precum orice ar face, el nu uită că trăește și are conștiință de sine, tot astfel, dacă e pios, gândul său e necontenit îndreptat spre Dumnezeu. Aceasta o recomandă și sfântul apostol Pavel, când zice: „Ori de mâncați, ori de beți, ori altceva de faceți, toate spre slava lui Dumnezeu să le faceți", cum și autorul *Urmării lui Isus* prin cuvintele: „Dacă nu-ți poți aduna gândurile și simțurile fără întrerupere, fă-o în tot cazul de două ori pe zi: dimineața și seara".

5 Lumile sau împărățiile spiritelor sunt, după credința indică, în număr de șapte. Cele din urmă trei se numesc ale lui Brahma. Nici una din ele nu este veșnică, ci durează cât o *manvantară*.

6 O perioadă cosmică sau o viață a lumii era socotită că are 4.320 de ani solari. O mie de asemenea perioade fac 4.320.000 de ani, care e lungimea unei zile a lui Brahma. Noaptea fiind considerată egală cu ziua, o zi și o noapte a lui Brahma fac 8.640.000 de ani.

7 Credința că lumea ia naștere în fiecare dimineață a zilei lui Brahma din însăș ființa lui și că seara se întoarce în el sau se nimicește, este o moștenire din perioada brahmanică a religiunii indiene.

19. Acest nesfârșit șir de ființe, care se urmează unele pe altele, piere când vine noaptea, o fiu al Pritii, și începe din nou când se ivește ziua, însă nu prin voia lor;

20. dar acea substanță, superioară, a Celui nevăzut și ca și el nevăzută și veșnică, nu piere ca lucrurile create[1].

21. Această substanță simplă, care se numește Veșnicie și care e descrisă ca scop final, la care cine ajunge nu se mai întoarce, este locuința mea supremă.

22. Ea este, o fiu al Pritii, supremul subiect al cunoștinței (Puruṣa), la care se ajunge numai prin cucernicie. În el se cuprind toate ființele și prin el s'a făcut întreaga lume.

23. Îți voiu spune acum, o Barata, vremea în care murind înțelepții se nasc din nou sau nu se mai renasc.

24. Se întorc în Brahma înțelepții pioși, cari mor în timpul arșiței dogoritoare, ziua, în jumătatea luminoasă a lunii, în cele șase luni, cât soarele merge spre miază noapte[2]. Această cale se chiamă a zeilor.

25. Ajung în împărăția luminii lunii și trebue să se nască din nou înțelepții, cari mor când e timpul cețos, noaptea, în jumătatea întunecoasă a lunii, în cele șase luni cât soarele merge spre miazăzi[3]. Aceasta se cheamă calea strămoșilor.

26. Aceste două căi, una luminoasă, cealaltă întunecoasă, sunt din veci pentru lumea viețuitoarelor. Una duce acolo de unde nu mai e întoarcere (*nirvana*), cealaltă duce iarăș în lume.

27. Orice înțelept, care cunoaște aceste două căi, nu se poate rătăci, o fiu al Pritii. De aceea, o Argiuna, îndeletnicește-te deapururi cu meditațiunea.

28. Înțeleptul, care știe aceasta, dobândește mai mult decât ceeace se făgăduește celorce citesc *Vedele*, aduc jertfe, practică asceza și dau milostenie. El ajunge la Ființa supremă.

---

1 În veșnicie, în voința veșnică, a existat o natură, dar a existat numai ca spirit și nu și-a manifestat ființa decât în oglinda voinței, adică în înțelepciunea veșnică, (Iacob Böhme).

2 După mistici, arșița ar însemna căldura dragostei, lumina ar fi lumina cunoștinței, soarele de asemeni soarele înțelepciunii, iar luna ar închipuì inteligența care merge sporind.

3 Ca și în versul precedent, mîsticii văd aci în ceață rătăcirea, în noapte neștiința, în luna jumătate slăbirea conștiinței, în mergerea soarelui spre miazăzi scăderea înțelepciunii. Această interpretare s'ar referi nu numai la om, ca individ, ci și la omenire în genere: în perioada de aur din viața omenirii, soarele înțelepciunii stă foarte sus, în cea actuală stă foarte jos,

IX
PRACTICAREA ȘTIINȚEI ÎMPĂRĂTEȘTI ȘI A TAINEI ÎMPĂRĂTEȘTI[1]

Cel Prea Înalt:

1. Ție, care mă asculți cu luare aminte, am să-ți descoper cea mai mare taină și anume o cunoștință însoțită de știință[2], pe care, dacă o ai, vei fi izbăvit de rău.

2. Știința împărătească, taină împărătească este acest prea înalt mijloc de curățire, ușor de priceput sfânt, ușor de îndeplinit și netrecător.

3. Oamenii, cari nu cred această învățătură, o Învingător al dușmanilor, n'ajung la mine, ci se întorc înapoi pe calea morții și a peregrinării sufletelor.

4. Întreagă această lume s'a desfășurat din mine cel atotsimplu. Toate ființele sunt cuprinse în mine dar eu în ele nu.

5. Și totuș ființele nu sunt cuprinse în eul meu dumnezeesc. Aceasta este marea taină dumnezeească; Eu cuprind toate ființele, dar nu sunt cuprins în ele, căci eu sunt făcătorul lor[3].

6. Precum vântul se simte în tot locul, dar e îngrădit de spațiu, tot așa sunt în mine toate ființele. Aceasta cată să iei bine seama.

7. Toate ființele se întorc înapoi în substanța mea, când se încheie o perioadă cosmică (*kalpa*) și le produc din nou la începutul unei noi perioade.

8. Sprijinit pe firea mea materială, eu dau din nou viață la toată sumedenia de ființe, fără voia lor, ci numai prin puterea mea.

9. Totuș, aceste lucruri nu-mi iau din timp, o Prădalnicule, ci stau cu totul liniștit și n'am de face cu lucrurile[4].

10. Pentrucă vreau, firea mea produce toate celece se mișcă și celece nu se mișcă. Aceasta e pricina, o fiu al Kuntii, pentru care lumea vietăților nu stă pe loc.

---

1 Știința și taina împărătească, care se descopere aci sunt că Krișna sau Dumnezeirea cuprinde în sine toate ființele, dar nu e cuprins de ele, pentrucă el le-a creat. Cine cunoaște aceasta și trăește corespunzător se va uni de veci cu Dumnezeirea.

2 Mulți socotesc ca cea mai înaltă cunoștință satisfacerea curiosității lor. Adevărata cunoaștere a adevărului stă în aceea că adevărul este în noi înșine și că la aflarea lui se ajunge prin credință. Unii vor să priviască și să înțeleagă lucrurile veșnice și dumnezeești și să stea în lumina veșniciei, în timp ce inima lor se sbate între ieri și azi, între timp și spațiu", (Meister Eckhart).

3 Aceste cuvinte exprimă concepția despre un Dumnezeu personal și creator al lumii. Cu aceasta krișnaismul și vișnuismul în genere se ridică cu mult deasupra panteismului brahmanic, deși nu se desface cu totul de cătușele lui.

4 Fiindcă Dumnezeu este autorul legilor universale, el nu este supus nici unei legi.

11. Cei slabi de minte nu mă iau în seamă când mă îmbrac in trup[1], pentrucă nu cunosc ființa mea de Stăpân al lumii.

12. Nădejdea, faptele și știința lor sunt deșerte, pentrucă au în vedere prostește firea demonilor, care este nedumnezeească și amăgitoare.

13. Oamenii cu mintea luminată însă se încred în mine, o fiu al Pritii, în firea mea dumnezeească și adoră cu spirit statornic ceeace au cunoscut ca obârșie veșnică a tuturor ființelor.

14. Aceștia mă slăvesc fără încetare și se străduesc către mine, mă cinstesc cu credință și se roagă mie cu smerenie.

15. Alții mă cinstesc prin jertfa cunoștiinței lor pe mine cel atotsimplu și care totuș mă întind în toate părțile, în felurite chipuri.

16. Eu sunt jertfa, jertfa zeilor și a *manilor*. Eu sunt sucul plantei, rugăciunea, untul de sacrificiu, focul sacrificiului și ceeace se sacrifică[2].

17. Eu sunt tatăl, mama, îngrijitorul și ziditorul acestei lumi[3]. Eu sunt obiectul cunoștinței, curăția, silaba *om*, *Rig-Veda*, *Sama-Veda*, și *Yagiur-Veda*.

18. Eu sunt calea, nutritorul, stăpânul, martorul, sălășluirea, scăparea, prietenul, începutul și sfârșitul, spațiul și adăpostul și sămânța veșnică.

19. Eu încălzesc (ca soarele), eu opresc și dau ploaia, eu sunt nemurirea și moartea, eu sunt existența și neexistența.

20. Pe mine mă roagă să le deschid calea la cer cunoscătorii celor trei *Vede* și băutorii de *soma*, cari s'au desbărat de rău și aduc jertfe. Aceștia ajung în lumea sfântă a căpeteniei zeilor și gustă în cer bucuria cerească a zeilor.

21. După ce au gustat destul timp bucuriile lumii cerești, când puterea faptelor lor bune s'a sfârșit, se întorc din nou în lumea muritorilor. Aci, urmând rânduelilor celor trei *Vede* și dorinței lor, mor din nou și se renasc.

22. Cine însă mă adoră pe mine și nu se gândește la nimic altceva, dobândește prin mine împărăția de veci.

23. Chiar și cei cari jertfesc altor zei și-i adoră cu credință, tot pe mine mă adoră, o fiu al Kuntii, dar fără să știe,

24. căci eu primesc toate jertfele, eu sunt domnul jertfelor, dar asemenea oameni nu mă cunosc într'adevăr și de aceea se întorc din nou în lumea materiei.

---

1 Și despre Cuvântul lui Dumnezeu întrupat în Isus Cristos zice sfântul Ioan Evanghelistul: „În lume era și lumea printr'însul s'a făcut și lumea pe dânsul nu l-a cunoscut", (Ioan 1,10).

2 Dumnezeu este viața și lumina lumii. „Dela el, prin el și pentru el sunt toate", (Romani 11,36).

3 Compară psalmul 90.

25. Cine cinstește pe zei, se duce la zei; cine cinstește pe strămoși, se duce la strămoși; cine cinstește pe demoni, se duce la demoni; cine mă cinstește pe mine, vine la mine.

26. Dacă cineva îmi aduce ca prinos o frunză, o floare, un fruct, apă, dar din toată inima, și cu umilință, le primesc cu plăcere[1].

27. Orice faci, orice mănânci, orice jertfești și orice dăruești sau îți impui ca înfrânare, adu-le mie ca prinos, o fiu al Kuntii.

28. În acest chip vei scăpa de urmările bune ori rele ale faptelor și te vei uni cu mine, fie că te ai lepădat de fapte ori te ai legat de ele.

29. Eu sunt același pentru toate ființele, nu urăsc pe nimeni și nu prefer pe nimeni, ceice mă cinstesc însă sunt în mine și eu în ei.

30. Chiar dacă unul cu purtare foarte rea mă cinstește pe mine și nimic afară de mine, va fi socotit ca bun, fiindcă s'a hotărât pentru adevăr.

31. Aceasta se va îndrepta și va dobândì pacea de veci. Fii încredințat, o fiu al Kuntii, că cine mă adoră pe mine cu adevărat, nu va pieri,

32. Căci cine caută scăpare la mine, o fiu al Pritii, chiar dacă e zămislit în păcate, sau e femeie, sau neguțător, sau slugă, se află pe calea cea dreaptă.

33. Cu atât mai mult brahmanii sfinți și regii înțelepți. Pentrucă te afli în această lume trecătoare și plină de ispite, adoră-mă pe mine.

34. Îndreaptă-ți gândul spre mine, înalță-ți inima către mine, jertfește-mi mie, adoră-mă și astfel, plecându-te mie și prețuindu-mă mai mult decât orice, te vei topì în mine.

1 „Adevăr zic vouă, că cel ce va da un pahar de apă în numele meu, nu-și va pierde plata" (Matei 10,42).

X
VRAJA DESFĂȘURĂRII PUTERII[1]

1. Ascultă mai departe, o Puternicule, prea înalta învățătură ce vreau să-ți împărtășesc, pentrucă te iubesc și vreau să te mântuești.

2. Nici cetele zeilor, nici marii înțelepți nu cunosc obârșia mea, căci eu sunt începutul zeilor și al înțelepților.

3. Cine mă cunoaște pe mine ca Cel nenăscut și fără început, ca pe puternicul Stăpân al lumii, trăește între oameni fără să rătăciască și se curățâ de păcat.

4. Mintea, cunoștința, chibzuința, răbdarea, iubirea de adevăr, stăpânirea de sine, liniștea, plăcerea, durerea, existența, frica și curajul,

5. nevinovăția, sângele rece, mulțumirea, înfrânarea, dărnicia, cinstea și rușinea, toate aceste însușiri ale ființelor purced dela mine.

6. Din ființa mea sunt cei șapte mari înțelepți mai vechi de cât lumea și cei patru Mani sunt fiii mei spirituali, iar ființele sunt creatura lor.

7. Cine cunoaște într'adevăr această desfășurare a puterii mele și puterea mea de vrajă, a atins o înaltă treaptă a meditației. Aceasta e sigur.

8. Eu sunt începutul lumilor[2]. Din mine își ia ființa tot ce există. Înțelepții știu aceasta și mă cinstesc cu dragoste și smerenie.

9. Ei cugetă necontenit la mine, viața lor e închinată mie; între ei se încurajează și pe mine mă laudă necontenit, de aceea sunt mulțumiți și fericiți.

10. Celorce se lasă în voia mea cu dragoste și mă adoră cu suflet nefățarnic, le dăruesc adâncimea cunoștinței prin care ajung la mine,

11. și compătimindu-i mă sălășluesc în sufletul lor și cu facla cunoștinței împrăștiu întunerecul neștiinței.

Argiuna:

12. Tu ești supremul Brahma, prea înalta locuință, cel mai bun mijloc de curățire, o Doamne! Veșnicul, cerescul suflet al totului, Tatăl zeilor, Cel nenăscut, Cel ce este în tot locul.

---

1 Krișna, ca Dumnezeirea însăș, este acel care prin desfășurarea sa în timp și în spațiu produce tot ce există. El este începutul, mijlocul și sfârșitul tuturor ființelor. Tot ce este puternic și bun și frumos și de seamă este o parte din puterea sa întreaga lume a veșuitoarelor e o parte din ființa sa.

2 „La început era Cuvântul...Toate printr'însul s'au făcut și fără de dânsul nimic nu s'a făcut din câte s'au făcut", (Ioan 1,1)

13. Așa te numesc toți înțelepții și însuș Narada, dumnezeescul înțelept, dimpreună cu Asita și cu Bevala și cu Vyasa[1], precum tu însuți mi-ai spus.

14. Cred că toate aceștea sunt adevărate, o Părosule, dar nici zeii nici demonii nu pricep, o sfinte, obârșia ta.

15. Numai tu singur te cunoști prin propria ta putere, o Ființă prea înaltă, Făcător al lumilor, Stăpân al totului, Dumnezeu al Dumnezeilor, atotțiitorule.

16. Lămurește-mi fără înconjur cerești tale desfășurări de puteri, de care este pătrunsă și făcută lumea.

17. Cum te-aș putea eu cunoaște numai cu mintea mea, o Tainicule, și în ce formă de existență te aș putea pricepe, Sfinte?

18. Lămurește-mi chiar mai mult și mai cu deamănuntul puterea ta magică și desfășurarea puterii tale, o Stăpân al lumilor, căci cuvintele tale sunt mai dulci decât ambrozia.

Cel Prea Înalt:

19. Ei bine! ți le voiu lămurì, căci cerești sunt desfășurările mele, și numai în trăsături generale ți-le voiu arăta, pentrucă fără margini e mărirea mea.

20. Eu sunt, o Pletosule, sufletul ce sălășluește în inima fiecărei făpturi. Eu sunt începutul, mijlocul și sfârșitul tuturor ființelor[2].

21. Eu sunt Vișnu între Adityas[3], soarele strălucitor între stele, Mărici între Măruți[4], luna între luceferi.

22. Eu sunt *Sama-Veda* între *Vede*[5], Vasava[6] între zei, inteligența între organele simțurilor, spiritul în ființe.

23. Eu sunt Sancara[7] între Rudrași, Kuvera între Yakșași și Rakșași[8], Pavaka între Vasuși[9], zeescul munte Meru[10] între munți.

1 Câte patru sunt înțelepți renumiți din vremurile mai vechi.
2 „Eu sunt Alfa și Omega, începutul și sfârșitul, Cel ce a fost, este și va fi", (Apocalips, 22,13).
3 Vișnu e o personificare a soarelui și Adityas sunt zeități ale luminii.
4 Măruți sunt zeități ale furtunii și Mărici e una dintre ele.
5 *Sama-Veda* era folosită în cult, de aceea, din acest punct de vedere, avea întâietate față de celelalte *Vede*.
6 Vasava este un alt nume a lui Indra, zeul suprem al atmosferei.
7 Rudrașii sunt divinități ale furtunii, subordonate lui Indra; Sankara sau Siva este căpetenia lor.
8 Yakșașii și Rakșașii sunt genii răufăcătoare; Kuvera, unul dintre ei, era zeul bogățiilor.
9 Vasușii erau zei inferiori.
10 Muntele credinței și al lumii, în jurul căruia sunt așezate cele 7 insule ale lumii și se învârtesc stelele.

24. Între preoți, sunt cel dintâi, Vrihaspati[1], o fiu al Pritii, între conducătorii de oști sunt Skanda[2] între ape oceanul.

25. Între marii înțelepți eu sunt Brigu[3], între cuvinte silaba *om*[4], între prinoase resignarea, între munți Himalaya.

26. Între pomi, eu sunt smochinul sfânt[5], între înțelepții dumnezeești Narada[6], între *gandarvas* Citrarata[7], între asceți Kapila[8].

27. Între cai, eu sunt Uccaihșravas[9], care s'a născut odată cu *amarila*[10], între elefanți Airasvata[11], între oameni împăratul.

28. Între arme, eu sunt trăsnetul[12], între vaci Kamaduk[13], între amanți Kandarpa[14], între târâtoare Vasuki[15].

29. Între șerpi, eu sunt Ananta[16], între monștrii marini Varuna[17], între strămoși Aryaman[18], între judecători Yama[19].

30. Între daityas, eu sunt Prahlada[20], între ceice numără sunt timpul, între fiarele pădurii leul, între pasări vulturul.

31. Eu sunt vântul[21] între lucrurile care curăță. Rama[22] între viteji, delfinul între animalele mării, Gangele[23] între râuri.

32. Eu sunt începutul, mijlocul și sfârșitul făpturilor, cunoașterea eului suprem între cunoștințe, teza celor ce dispută.

---

1 Marele preot, domnul rugăciunii, preotul între zei.
2 Zeul războiului.
3 Cel mai mare înțelept.
4 Cuvântul mistic care ținea locul numelui Divinității supreme, Brahma.
5 Pomul vieții.
6 Un semizeu.
7 Căpetenia *gandarvilor*, adică a geniilor cari erau priviți ca muzicanți cerești.
8 Un cunoscut filosof, întemeietorul sistemului Sanchya.
9 Calul lui Indra, simbolul puterii, ieșit din unda mării, când zeii au bătut marea, cum se bate laptele în putineiu.
10 Băutura nemuririi, ambrozia.
11 Elefantul lui Indra, simbolul înțelepciunii și al măririi fizice, ieșit din mare, ca și calul aceluiaș zeu.
12 Arma lui Indra.
13 Vaca cerească, simbolul fertilității, acea care împlinește orice dorință.
14 Zeul dragostei.
15 Regele șerpilor, simbolul științei.
16 Un șarpe mitic, cu o mie de capete, simbolul inteligenței.
17 Vechiul zeu vedic al cerului și apoi al oceanului, patria monștrilor marini.
18 Cel dintâi dintre strămoși, Adam.
19 Zeul infernului, judecătorul morților.
20 Regele magilor, fiul demonicului uriaș Hiranyakasipu.
21 Simbolul timpului care macină tot, *edax rerum*.
22 Un viteaz legendar, privit ca o întrupare a lui Krișna.
23 Râul sfânt, simbolul veșniciei.

33. Între litere eu sunt *a*, și înțelesul în compunerea cuvintelor; eu sunt timpul ce nu trece, atoatețiitorul, care e de față pretutindeni.

34. Eu sunt moartea care seceră totul și născătorul a tot ce se naște; între zeițe eu sunt cinstea, frumusețea, slava, ținerea de minte, înțelepciunea, statornicia și răbdarea.

35. Între imnele din *Sama-Veda*, eu sunt *Brihatsaman*[1], între versuri sunt *gayatri*[2], între luni Margașirșa[3] și între anotimpuri primăvara.

36. Între ceice înșeală, eu sunt jocul cu zaruri și strălucirea lucrurilor lucitoare; eu sunt biruința, hotărârea și bunătatea celor buni.

37. Între fiii lui Vrișni, eu sunt Vasudeva[4], între Pandavi, Prădalnicul[5], între sfinți Viasa[6], între învățați Ușana[7].

38. Eu sunt nuiaua dascălului, viclenia învingătorului, tăcerea între taine, știință între știutori.

39. Ceeace este pentru toate vietățile sămânța, aceea sunt eu, o Argiuna; nimic din tot ce se mișcă și din ce nu se mișcă, nu ființează fără mine.

40. Nesfârșită este cerească desfășurare a puterilor mele, o Biruitorule, și ți-am dat numai câteva pilde de ceeace ea este.

41. Tot ce este puternic și bun, frumos și de seamă, tot, să știi, este o parte din puterea mea.

42. Dar la ce-ți folosește toată această felurită știință, o Argiuna? Întreaga lume a viețuitoarelor este o parte din ființa mea[8].

1 Unul din cele mai însemnate imne ale *Sama-Vedei*.
2 Cea mai însemnată formă de vers din *Rig-Veda*.
3 Cea dintâi lună a anului și cea în care se culegeau fructele.
4 Un alt nume a lui Krișna ca zeu al lumii.
5 Argiuna.
6 Celebrul autor (mitic) al *Mahabharatei*.
7 Un mare poet și sfânt din vremurile de demult, pomenit deja în *Rig-Veda*.
8 Aci întâlnim iarăș panteismul, de care autorul părea că s'a desbărat în capitolul precedent.

XI
DESCOPERIREA PERSONALITĂȚII LUI DUMNEZEU[1]

Argiuna:

1. Sunt acum cu totul luminat, pentrucă ai binevoit să-mi descoperi această prea înaltă învățătură mistică despre suprema cunoaștere de sine.

2. Mi-ai spus cu deamănuntul despre începutul și sfârșitul lucrurilor și despre desăvârșirea ta netrecătoare, o ființă cu ochi de nufăr.

3. Mi-ai descris astfel ființa ta, o prea înalte Stăpâne, fă acum să văd dumnezeescul tău chip, o Spirit prea înalt.

4. Dacă crezi că este cu putință să-l văd, Stăpâne, atunci arată-mi, Doamne al meditației, pururelnicul tău eu.

Cel Prea Înalt:

5. Privește, fiu al Pritii, sutele și miile mele de chipuri felurite și cerești, care se arată în tot felul de colori și forme.

6. Vezi pe Adityas, Vasus, Rudras, Așvini și Maruți, iată, o Barata, multe chipuri minunate văzute mai'nainte.

7. Iată aci de față, în trupul meu, o Pletosule, întreaga lume a celorce se mișcă și a celorce nu se mișcă. E tot ce tu vrei să vezi.

8. Cu ochiul tău pământesc însă nu mă poți vedea, îți voiu da dar un ochiu ceresc. Cu acela vei vedea suprema mea fire mistică.

Povestitorul:

9. După ce a grăit astfel, Hari[2], Stăpânul marei puteri magice, a arătat feciorului Pritii supremul său chip dumnezeesc,

10. cel cu multe guri și ochi, cu multe priviri minunate, cu multă podoabă cerească, cu multe și de multe feluri arme cerești,

---

1 În acest capitol se descrie arătarea în formă materială a lui Hari sau Krișna. Chipul lui este îngrozitor și se aseamănă foarte mult cu acela în care este înfățișat fiorosul Siva, zeul distrugerii.

2 Hari este un alt nume al lui Krișna.

11. cu cununi și veștminte cerești acoperit, cu miresme cerești uns, Ființa care cuprinde în sine totul, nesfârșită, cu fețe întoarse către toate părțile.

12. Dacă ar lumină deodată o mie de sori pe cer, strălucirea lor abia ar fi asemenea cu aceea a marei Ființe.

13. Atunci văzu urmașul lui Pandu în trupul Dumnezeului Dumnezeilor întreaga lume, care e atât de felurită în înfățișările ei, ca și cum ar fi fost un singur lucru.

14. Cuprins de mirare, cu părul zburlit, Câștigătorul de avuții își plecă încet capul înaintea zeului, își împreună mâinile și zise:

Argiuna:

15. În trupul tău, o Zeu, văd pe toți Dumnezeii,
Văd ceata nesfârșită, a tot ce are viață,
Văd pe Brahma stăpânul, șezând pe flori de nufăr[1],
Cu chip de șarpe genii și pe toți înțelepții.

16. Te văd cu mii de brațe și guri și ochi și piepturi,
Cu chip ce n'are margini și nici asemănare,
Făr' de început și mijloc și fără de sfârșit,
O Zeu atotputernic și atotcuprinzător!

17. Pe cap tu porți coroană, în mâini ai disc și ghioagă,
Din care se revarsă ocean de strălucire.
Orbit sunt de lumina-ți cu-a soarelui la fel
Și care totul umple cu splendorile ei

18. Tu ești Cel unul singur și ținta cunoștinței,
Tu ești cârmaciul lumii și sufletul ei ești.
Ca păzitorul veșnic al veșnicilor legi,
Ca sufletul a toate și veșnic te cunosc.

19. Nici început, nici mijloc și nici sfârșit având,
Cu brațe fără număr, puteri nemărginite,
Ca ochi soare și lună, cu luminoasă gură,
De-a ta căldură, Vișnu, pătrunsă-i firea toată.

20. Totul în lumea 'ntreagă și toate-a lumii părți
De tine, o zeu, sunt pline. De tine unul singur.
Cele trei lumi cuprinse-s de groază când s'arată
Măreț, înfricoșat, Prea Înalte, chipul tău.

1 Nufărul este simbolul evoluției.

21. În cete nesfârșite, sfielnice, supuse
Se apropie toți zeii de tronul tău ceresc,
Iar sfinții și 'nțelepții, strigând: „Mărire ție"
În ne'ntrecute imne, cântând, te preamăresc.

22. Așvinii și Măruții, Rudrașii și Vasuții,
Toți zeii laolaltă, toți Manii, Sadhyașii,
Spre tine își înalță privirile cu spaimă
Și 'nfiorați de groază le pleacă Adhityașii.

23. Și de-al tău trup gigantic cu brațe, piepturi multe,
Cu ochi fără de număr și coapse și picioare,
Cu guri și dinți puternici și pântece 'nfoiate
Făptura se 'nfioră și eu sunt prins de tremur.

24. Înalt până la ceruri te văd, o Preamărite,
Cu ochii tăi de pară mă umpli de cutremur,
Cu gura ta din care țâșnesc deapururi flăcări,
Odihna mea și pacea, o Vișnu, faci să piară.

25. Căci râsul tău e rânjet cumplit ce dă fiori
De moarte cui te vede și gura ta-i vulcanul
Ce veșnic varsă flăcări. De robul tău, o rege,
Al lumii 'ntregi stăpân, îndură-te și-l iartă.

26. Fiii lui Dritaraștra 'n tine-și găsesc moartea
Și mândra oștășime din regi alcătuită,
Din Bișma, Drona, Karna și-a oastei noastre floare,
Din ceice-s mai de frunte printre vitejii noștri.

27. Gâtlejul tău teribil și dinții tăi de tigru
Îi fac ca să dispară ca într'un vârtej de mare.
Din ei pe unii-i văd chiar, cu mădulări stâlcite,
Cum spânzură în aer, în golul dintre dinții-ți.

28. Cum apa'n mări se duce de râuri săltătoare
Și'n goană nebunească se'ntrece să se scurgă,
Așa'n al tău gâtlej de pară arzătoare
Se prăvălesc vitejii oștirii noastre mândre.

29. Ca musculița, care pieirea și-o găsește
În flacăra luminii spre care se avântă,
Așa lumile toate aleargă cu pași repezi
Spre-al tău gâtlej năpraznic, ce toate le înghite.

30. Ale tale guri de foc sorb viața cu nesaț
Din tot ce-i însuflețit, iar lumina ce 'mprăștii,
Ca și razele ce verși, în scrum preface totul.
Vișnu, așa-i privirea ta. Deaceea ești tu zeu cumplit.

31. O chip atât de groaznic, spune mie; Cine ești?
Căci în fața ta mă plec, fii mie îndurător!
Și să te cunosc râvnesc peste fire de aprins,
Dar în felul cum te-arăți, n'aș putea să te pricep.

Cel Prea Înalt:

32. Hei! Eu sunt timpul, care, în mersul lui nainte,
Sfărâmă tot în cale și 'n primul rând pe om.
Din toți vitejii cari îi vezi pe-aceste câmpuri
Niciunu-afar'de tine, nu va scăpa cu viață.

33. Aibi dar curaj și luptă cu 'ncredere 'nainte,
Dușmanul nu va 'nvinge, biruitor ești tu.
Al meu braț este care îl culcă la pământ,
Iar tu ești numai arma cu care-i doborât.

34. Pe Bișma, Drona, Karna, ca și pe Yayagrata
Și pe ceilalți protivnici, eu i-am ucis deja.
Pășește dar nainte și nu te 'nfricoșa.
Toți vor cădea 'n țărână. Victoria-i a ta.

Povestitorul:

35. Când purtătorul de cunună, Argiuna, auzi aceste cuvinte din gura Pletosului, își împreună mâinile, își plecă ușor capul și, plin de spaimă și de respect, zise către Krișna:

Argiuna:

36. E foarte drept, o Krișna, ca lumea să tresalte
De mare bucurie în fața slavei tale,
Ca demonii să fugă cu groază dinainte-ți,
Iar sfinții să se plece cu-adâncă mulțumire.

37. Căci ție se cuvine să te slăvim deapururi
Mai mult chiar ca pe Brahma, din care-au ieșit toate.
Pe tine, nesfârșitul, care cuprinzi pe toate
Și ești după voință, sau, dacă vrei, nu ești.

38. Mai 'nalt decât toți zeii, din creatori întâiul,
A lumii și-a științei comoară nesecată,
Hotar al existenței, tu cel fără hotare,
Cu chipuri nesfârșite, făcut-ai tot ce este.

39. Tu ești Varuna, Vayu, și Agni, Yama, luna,
Tu ai chemat la viață pe om și orice ființă.
Deaceea totu-ți cântă, în coruri nesfârșite,
Mărire, mulțumire, cerescule Părinte.

40. Mărire aduce ție adâncul și'nălțimea
Și cerul și pământul. Mărire ție, Doamne!
Tăria ta-i nespusă, puterea uimitoare,
Așa că tu ești totul și toate sunt în tine.

41. În marea-mi neștiință, ți-am zis ades' prieten,
Și Krișna și Yadava, ca ori și care zeu,
Recunoscând mărirea-ți de cel mai mare zeu
Cu mintea mea 'ncâlcită sau inima-mi ușoară.

42. Dacă cumva greșit-am și cinstea nu ți-am dat,
Când am glumit cu alții, când am șezut la masă,
Când am fost la plimbare, ori când acasă stat-am,
Te rog cu umilință, iertare-mi dărue ște.

43. Părinte a toată lumea, stăpâne al vieții,
Izvor de 'nțelepciune, ocean de cunoștință!
Asemenea cu tine nu-i nimeni pe-aste lumi
Și cu a ta putere nimic nu se măsoară.

44. Mă plec dar înainte-ți, mă cuceresc în totul,
Mă rog cu umilință de mila ta cea mare:
Îndură-te de mine ca mama de-a sa fică,
Ca prietenul de prieten, c'amantul de-a sa dragă.

45. Acum sunt încântat, că sufletu-mi putu zări
A ta divină față, cum n'a visat vreodată.
Dar ceeace am văzut, grozav m'a 'nfricoșat
Și aș vrea să văd acum și chipul tău plăcut.

46. Să-ți văd pe cap cununa și'n mână toroipanul
Și discul aurit purtând ca rege al tuturora.
Așa mi-te arată, Stăpâne a toată firea,
Cu chipul blând de tată, cu inima senină.

Cel Prea Înalt:

47. Chipul meu cel prea slăvit, o Argiuna îl văzuși
De mărire 'nconjurat, în lumină 'nfășurat,
Cu vrăjile lui toate, lumea oglindind în el,
Cum dintre vii niciunul nu l-a mai văzut.

48. Nici al *Vedei* cititor, nici cel mai bun jertfitor,
Nici celce gândește adânc și nici omul milostiv,
Cum nici cel mai sfânt ascet n'au văzut cu ochii lor
Ce văzuși tu, muritor, prin harul meu cel nespus.

49. Gonește fric' acuma și nu pierde curajul,
Că mă văzuși în chipul care pe om spăimântă,
Căci iată vreau ca iarăș să mă 'nfățișez ție
În forma care place făpturii tale șubrezi.

Povestitorul:

50. După̆ce Vasudeva grăi astfel către Argiuna, i-se arată din nou cu chipul său blând și marele Spirit mângâe astfel pe celce se înfricoșase.

Argiuna:

51. Pentrucă te văd iarăș în chipul tău omenesc și blând, iată m'am liniștit și mi-am venit în fire, o Cercetătorule de oameni.

Cel Prea Înalt:

52. Chipul în care tu m'ai văzut e greu de văzut. Zeii înșiși doresc să mă vadă cu acel chip.

53. Nu prin citirea *Vedelor*, nici prin asceză, prin milostenie sau prin jertfe poate ajunge cineva să mă vadă cum m'ai văzut tu[1].

54. Cine însă mă cinsteşte numai pe mine şi se lasă cu totul în voia mea, o Argiuna, poate să mă cunoască cum sunt eu în fiinţa mea şi să se cufunde în mine, o Spaima duşmanilor.

55. Cine face lucrurile mele, mă cinsteşte mai mult decât orice şi mă adoră. Cine se leapădă de lume şi iubeşte toate fiinţele, acela vine la mine, o urmaş a lui Pandu.

1 Aceasta înseamnează, că Dumnezeu nu poate fi cunoscut în chip corespunzător decât prin descoperire dumnezeească.

XII
ADORAREA LUI DUMNEZEU[1]

Argiuna:

1. Care din aceste două categorii de oameni va ajunge mai repede la unirea cu tine: cei cari te cinstesc prin fapte și-ți slujesc, ori cei cari te privesc ca Ființa veșnică și necunoscută și tind către tine?[2]

Cel Prea Înalt:

2. Cine se adâncește cu duhul în mine și-mi slujește astfel fără întrerupere, pătruns de cea mai vie credință, acela e cel mai aproape de mine.

3. Cine însă adoră veșnicia, nevăzutul, necunoscutul, ceeace e în tot locul, nepătrunsul, prea înnaltul, ceeace nu se schimbă,

4. cine-și stăpânește organele simțurilor, este indiferent față de tot ce i-se întâmplă și se bucură de fericirea oricărei ființe, acela ajunge cu siguranță la mine.

5. Mai mare de cât aceasta este stăruința celor ce-și îndreaptă inima spre Cel necunoscut, căci numai cu greu poate fi ajuns Cel necunoscut de ceice sunt în trup.

6. Cine se gândește la mine în toate faptele sale[3], privește la mine ca la cea mai înaltă țintă a lui, se adâncește în mine prin meditație, îmi slujește numai mie din toată inima,

7. pe unul ca acesta îl voiu izbăvi, o fiu al Pritii, din oceanul morții și al perigrinării sufletelor.

8. Îndreaptă-ți dar spre mine gândul, adâncește-ți spiritul în mine și te vei sălășlui în mine, când vei pleca de pe pământ. Nu te îndoi de aceasta.

9. Dacă nu-ți poți adânci într'una spiritul în mine, caută atunci, o Prădalnicule, cel puțin cât poți mai des să te dedai meditației.

10. Dacă nici aceasta n'o poți, caută să lucrezi în spiritul meu, căci și dacă faci fapte bune în numele meu, ajungi la desăvârșire.

---

1 În acest capitol se arată felul practic în care omul poate adora pe Dumnezeu.

2 Aceeaș întrebare, care s'a mai pus de câteva ori: dacă adică omul se mântuește prin fapte ori prin meditație. Aci numai se mai îndulcește, căci se întreabă, cine va ajunge *mai repede* la mântuire: ceice fac fapte bune, sau ceice se dedau meditației?

3 „Nu este deajuns ca lucrurile din afară să ne fie o piedică, ci trebue să folosim toate lucrurile pentru mântuirea noastră, oricât de straniu și nepotrivit ar părea aceasta. În acest meșteșug trebue să progresăm necontenit și niciodată să n'ajungem la sfârșit", (Meister Eckhart).

11. Dacă în sfârșit nici aceasta n'o poți face, înfrânează-ți sufletul[1] și renunță cel puțin la răsplata faptelor,

12. căci mai presus de săvârșirea de fapte bune stă cunoștința, mai presus de cunoștință meditația și mai presus de meditație renunțarea la răsplata faptelor, iar dela renunțare până la pacea deplină e numai un pas.

13. Cine nu urăște nici o vietate, e prietenos și compătimitor, desbrăcat de egoism și de mândrie, neschimbat în fericire și nefericire, răbdător,

14. mulțumit, totdeauna smerit, cu suflet potolit și voe neclintită, gândind la mine cu mintea și cu inima și mie afierosit, acela îmi e prieten[2].

15. Celce nu turbură pe alții nici nu e turburat de nimeni, celce stă mai presus de bucurie, de necaz și de frică, acela e prietenul meu.

16. Cine nu ia seama la lume și, curat, cinstit, cu încredere, nedescurajat, neurmărind alt scop, se lasă în voia mea, acela e prietenul meu.

17. Cine nici nu se bucură nici nu urăște, nu se întristează nici nu dorește și se leapădă de tot ce poate fi plăcut sau neplăcut, acela e prietenul meu.

18. Cine socotește deopotrivă pe dușman ca și pe prieten[3], cine e indiferent față de frig și de căldură, de cinste și de necinste și nu-i robit de nimic,

19. cine e nepăsător în fața criticii ca și a laudei, cine-i liniștit și mulțumit de orice i-se întâmplă, fără sălaș, cu credință tare și resignat, acela e prietenul meu.

20. Cine bea din această ambrozie, pe care o dau eu, și mă cinstește stăruitor și cu credință, acela e mai nainte de toți prietenul meu.

---

1 „Cea mai bună pocăință este adevărata desăvârșire a voinții și întoarcerea la Dumnezeu", (Meister Eckhart).

2 „Cea dintâi și cea mai mare poruncă a Legii este: să iubești pe Domnul Dumnezeul tău din toată inima, din tot sufletul și din tot cugetul tău", (Matei 22,37-38).

3 „Nu stați împotrivă celui rău", (Matei 5,39).

XIII
DEOSEBIREA DINTRE SPIRIT ȘI CORP[1]

1. Corpul acesta, o fiu al Kuntii, se cheamă loc, vas, pântece de mamă, iar ceeace are în el conștiință se chiamă de cei știutori cunoscător al locului, al vasului, al pântecelui de mamă, sau spirit.

2. O Barata, să știi că eu, spiritul, sunt în toate lucrurile. Adevărata cunoștință este cunoașterea spiritului și a corpului sau a materiei[2].

3. Ascultă dela mine pe scurt ce este corpul sau materia, ce fel este, ce însușiri are și de unde vine, cum și ce este spiritul și care e puterea lui.

4. Toate acestea au fost adesea cântate cu deamănuntul de înțelepți într'unele din imnele vedice și expuse temeinic și limpede în versurile *Brahmasutrei*.

5. Elementele materiale, conștiința individuală, rațiunea și ființa nemanifestată, cele zece organe ale simțurilor[3], organul spiritului și cele cinci percepțiuni ale simțurilor,

6. dorința, ura, plăcerea, durerea, simțirea, conștiința și voința sunt pe scurt ceeace se numește corp, materie sau natură și schimbătoarele lui forme.

7. Modestia, sinceritatea, nevinovăția, răbdarea, dreptatea, respectul față de cei mai mari, curăția statornicia, stăpânirea de sine,

8. renunțarea la cele materiale, desbărarea de conștiința de sine, liniștea sufletească în suferință, nașterea, moartea, bătrânețea, boala,

9. nealipirea de lume, nealipirea de soție, de fiu, de patrie și de cele asemenea, nepierderea cumpătului în împrejurări fericite ca și în cele nefericite,

10. adorarea mea statornică, fără a mai adora pe altcineva, singurătatea, necăutarea prieteniei oamenilor și a petrecerilor,

11. statornicia în cunoașterea Eului suprem și prețuirea ca scop a cunoașterii adevărului, acestea se numesc știință sau cunoștință, iar contrariul lor neștiință.

---

1 Aci facem cunoștință cu o bună parte din fizica, psihologia, teoria cunoștinței și metafizica indiană, întru cât vin în atingere cu problema mântuirii și din punctul de vedere al acesteea privite.

2 Cunoașterea spiritului și a materiei în unul și acelaș timp, cum și a raportului dintre ele merită într'adevăr numele de cunoștință adevărată sau știință.

3 Psihologia indiană este foarte complicată. Organele simțurilor, în număr de zece, se împart în două: organe de intuiție și organe de acțiune. La cele dintâi se numără: văzul, auzul, mirosul, gustul și simțirea. La cele de al doilea se socotesc: cuvântul, apucatul, mersul, deșertarea pântecelui și zămislirea. Mai presus de acestea stă, ca organ central, simțul intern (*manas*).

12. Îți voiu spune acum ce trebue să cunoască cineva peste acestea, ca să poată dobândì nemurirea. Trebue să cunoască pe supremul Brahma (Parabrahma), cel fără de început și care nu e numit nici existență, nici neexistență,

13. ale cărui mâini și picioare, ochi, capete și guri sunt în tot locul, aud și văd totul și care cuprinde în sine lumea în care sălășlueşte.

14. El strălucește în puterea tuturor simțurilor și totuș e mai presus de simțuri, nu e legat de nimic și totuș poartă în sine totul, n'are însușirile naturii și totuș gustă și se bucură de însușirile firii sale,

15. este mai presus de ființe și locuește în toate, este mișcat și nemișcat totodată. Fiind prea spiritual, nu poate fi cunoscut, e departe și totuși aproape[1].

16. Nu e împărțit în ființe, dar lucrează ca și cum ar fi împărțit. E cunoscut ca țiitorul tuturor lucrurilor, distrugătorul și producătorul lor din nou.

17. Este lumina corpurilor luminoase și mai presus de întunerec. El este cunoștința, cunoscătorul și obiectul adevăratei cunoștințe, care e în inima tuturor.

18. Cu aceasta ți-am arătat ce este corpul sau materia, cunoștința și cunoștința mai înaltă sau supracunoștința. Cine mă adoră pe mine și cunoaște aceasta, va fi una cu mine.

19. Să știi, că atât ființa materiei cât și spiritul sunt fără început. Așijderea să știi, că varietatea formelor și a însușirilor materiei provine din materie.

20. În acțiunea felurită a organelor, prin care natura lucrează și produce, stă cauza fenomenelor, iar spiritul este pricina că simțim plăcere și durere.

21. Spiritul care lucrează în natura materială se servește de însușirile ce provin din firea ființelor. Unirea spiritului cu însușirile materiei este cauza producerii binelui și a răului.

22. Privitor, Îngăduitor, Țiitor, Stăpân și Eu suprem, sunt numele ce se dau prea înaltului Spirit al lumii. El este puterea zămislitoare și roditoare, principiul suprem în întreaga natură.

23. Cine înțelege astfel spiritul și materia cu însușirile ei, nu se va mai renaște.

24. Unii ajung prin contemplațiune lăuntrică la privirea sufletului, alții ajung să-l cunoască prin cugetare adâncă și iarăș alții prin practicarea faptelor bune.

25. Alții în sfârșit, cari n'ajung la cunoștință pe aceste căi, aud adevărul dela alții și-l prețuesc. Și aceștia se izbăvesc de moarte, dacă se țin de ceeace au auzit.

1 „Dumnezeu sălășlueşte într'o lumină către care nu duce nici un drum. Cine n'are în sine această lumină, acela nu-l va vedea niciodată", zice Angelus Silesius.

26. Ori unde ia naştere o fiinţă, fie mişcătoare fie nemişcătoare, să ştii că se face prin unirea spiritului cu materia, o Barata.

27. Cine vede în toate lucrurile trecătoare pe zeul suprem, cel unic, cel veşnic, acela vede bine;

28. căci, văzând că sălăşlueşte pretutindeni Dumnezeul unic, nu se va rănì el pe el însuş, şi astfel va merge pe calea cea dreaptă[1].

29. Vede bine şi cel care îşi dă seama, că tot ce se produce în natură, se face de natură şi că sufletul n'are aci nici un amestec.

30. Cine însă înţelege, că felurimea acestor două categorii de lucruri stă în unitate şi că-şi are obârşia numai în Cel unul singur, acela intră în Brahma.

31. Sufletul suprem al lumii, care este fără început şi n'are nici una din însuşirile materiei, nu lucrează singur şi nu-şi prihăneşte curăţia lui dumnezeească, dacă se întrupează, o fiu al Kuntii.

32. Precum eterul, care se găseşte în toate corpurile, nu se pângăreşte, mulţămită spiritualităţii lui, tot astfel nu se pângăreşte Sufletul dumnezeesc de corpurile în care intră.

33. Cum luminează soarele toată lumea, aşa luminează spiritul materia, o Barata.

34. Cine cunoaşte, cu ochiul cunoştinţei deosebirea dintre spirit şi materie[2], ca şi calea pentru izbăvirea fiinţelor din legăturile materiei, acela se topeşte în cel Prea Înalt.

1 În versul acesta şi în cel precedent se cuprinde temelia mistică şi filosofică a moralei altruiste indiene.

2 Fiinţa materiei este tot aşa de misterioasă şi anevoie de cunoscut ca şi a spiritului. Tot ce se cunoaşte de ştiinţele experimentale şi de observaţie despre materie se reduce numai la însuşirile ei. Plecând dela această constatare, filosofia indiană – şi mistica în deosebi – învaţă, că spiritul, materia şi forţa sau energia, sunt în ultima analiză numai forme de manifestare a ceva superior şi unic, care poartă numele de, *akasa* = camera memorială a naturii".

XIV
CELE TREI ÎNSUȘIRI ALE LUCRURILOR[1]

Cel Prea Înalt:

1. Ca culme, îți voiu descoperi acum marele adevăr, știința cea mai înaltă dintre toate științele[2], prin a cărei cunoaștere sfinții au trecut de aci la desăvârșirea deplină.

2. Sprijiniți pe această știință și contopindu-se cu ființa mea, aceștia nu se vor mai renaște la o nouă creare a lumii, nici nu se vor teme de sfârșitul lumii.

3. Pântecele meu zămislitor este materia. În ea îmi pun eu sămânța din care se nasc toate ființele, o Barata.

4. Ori care ar îi formele pe care le au trupurile pământești, materia este pântecele din care ele se nasc, iar eu sunt tatăl zămislitor.

5. *Sattva*, *ragias* și *tamas* sunt cele trei însușiri ce decurg din materie și prin care Spiritul[3] veșnic e legat de corp, cât timp e întrupat.

6. Dintre acestea, *sattva* (bunătate, lumină, veselie), care este luminoasă și curată, pentrucă are fire nepătată, leagă prin legătura fericirii și a cunoștinței.

7. *Ragias* (patimă, poftă, foc) este prin firea ei patimă și se naște din patimă și leagă sufletul, s'o știi, prin fapte, o fiu al Kuntii.

8. *Tamas* (întunerec, jale, prostie) izvorăște din neștiință și amețește sufletele întrupate. Ea leagă sufletul prin neștiință, prin lene și prin nepricepere.

9. *Sattva* aduce după sine plăcere, *ragias* fapte, o Barata, pe când *tamas* îmbrobodește conștiința și duce la orbire.

---

1 Origina materiei este Dumnezeirea și toate lucrurile pământești sunt din materie. Materia are trei însușiri, cărora este supus și spiritul cât timp este legat de trup. După cum sufletul lucrează sub imperiul uneea sau alteea din aceste trei însușiri, avem trei feluri de fapte. Numai cine se ridică mai presus de aceste însușiri, prin anume acte morale și practici mistice și se cufundă în Dumnezeire, numai acela scapă de renașteri și devine nemuritor. Dumnezeirea stă mai presus de aceste însușiri. Ea nu e nici bună nici rea. Lumea zeilor are cea mai înaltă însușire, bunătatea; a spiritelor are însușirea mijlocie, patima; iar lumea pământească are însușirea cea mai de jos, întunerecul.

2 Precum pentru cunoașterea lucrurilor materiale este nevoie de experiență, tot astfel și pentru cunoașterea celor spirituale nu este deajuns speculațiunea, ci trebue și experiență, trebue un organ prin care să se aducă la îndeplinire. Aceasta este cunoștința spirituală. Cine este lipsit de această facultate sufletească nu se poate înălța la cunoașterea lui Dumnezeu și a lucrurilor spirituale.

3 „Sufletul este fără întindere și imaterial. El pătrunde trupul și se află răspândit deopotrivă, întreg și nedespărțit, în toate părțile trupului", zice Meister Eckhart. „Sufletul – zice acelaș – este substanța rațională și activă. Totuș nu se poate zice: sufletul meu face aceasta sau aceea, căci sufletul numai dimpreună cu trupul constitue pe om. Sufletul este însă puterea superioară, iar nu trupul, care fără suflet e lipsit de viață".

10. Când *ragias* și *tamas* sunt năbușite, domnește în lume *sattva*. Când apun *ragias* și *sattva*, ștăpânește *tamas*, iar când dispar *tamas* și *sattva*, e la putere *ragias*.

11. Când prin toate ușile simțurilor pătrunde în trup lumina cunoștinței, atunci să știi, că *sattva* ștăpânește.

12. Lăcomia, încăpățânarea, neastâmpărul, neliniștea și pofta sunt patimile ce se văd, când tronează *ragias*.

13. Întunecarea minții, trândăvia, nepăsarea, neghiobia și îndoiala se arată, când domnește *tamas*.

14. Când se desparte de trup un suflet, în care a dictat *sattva*, acela ajunge în lumea neprihănită a marilor înțelepți.

15. Când moare cineva, care în viață s'a condus de *ragias*, se naște din nou în lumea oamenilor legați de fapte; iar când moare unul, care s'a condus în viață de *tamas*, se naște din nou în rândul netrebnicilor[1].

16. Roadă unei fapte bune are însușirea de *sattva* și e neprihănită; roadă produsă de *ragias* este suferința, iar cea produsă de *tamas* este neștiința.

17. Din *sattva* ia naștere știința, din *ragias* pofta, iar din *tamas* lipsa de chibzuință, amăgirea de sine și neștiința.

18. Cei cari au însușirea *sattva* se înalță, cei cari o au pe cea de *ragias* rămân în mijloc, iar cei atinși de urâta însușire *tamas* cad mai jos[2].

19. Cine cunoaște, că în el lucrează numai cele trei însușiri ale lucrurilor și-și dă seama și de ceeace este mai presus de aceste însușiri, acela se contopește cu ființa mea.

20. Sufletul întrupat, care se desface de aceste trei însușiri, nedespărțite de trup, scapă de renaștere, de moarte, de bătrânețe și de suferință și devine nemuritor.

1 În deplină armonie cu cuvintele lui Eckhart: „Nu unitatea originară, ci cea restabilită după cădere, este tipul cel adevărat al creațiunii", mistica indiană învață, că ideile de păcat original și de reîncarnare a sufletelor sunt o condițiune neapărat necesară pentru desfășurarea individualității omenești. Numai prin căderea în păcat a întregei omeniri, a putut omul, ca individ, să cunoască întunerecul sufletesc, să se oștenească să-l birue prin lumina din sânul său și să ajungă astfel un prețios colaborator al lui Dumnezeu. Trebuia dar ca el, omul, să cadă sub ștăpânia materiei, pentru ca să poată cunoaște legile de care ea se conduce și să învețe astfel cum să fie domn al naturii. Pentru înfăptuirea acestei strălucite biruințe nu este deajuns o singură viață pe pământ, ci e nevoie de un întreg șir de încarnări pe diferite planete.

2 Fiecare lucru tinde să se întoarcă la obârșie. Spiritul tinde în sus și-și găsește odihnă în Dumnezeu; pasiunile tind la satisfacerea lor pe care o găsesc în acțiune; iar ceeace este material tinde către pământ.

Argiuna:

21. După ce poate fi cunoscut, o Stăpâne, cel care s'a desbărat de aceste trei însușiri ale lucrurilor? Ce fel e purtarea lui și cum ajunge să se desfacă de aceste trei însușiri ale firii sale?

Cel Prea Înalt:

22. Cine nu urăște știința, faptele și prostia, când le are, și nu le dorește când îi lipsesc;

23. cine nu se turbură de prezența acestor trei însușiri, ci stă de o parte și le privește cu nepăsare și ca și cum nici n'ar fi și-și zice: „Ele își merg drumul lor"[1];

24. cine prețuește deopotrivă plăcerea și durerea, bulgărele de pământ, piatra și aurul, lucrurile vrednice de iubire ca și cele vrednice de ură, cine stă neclintit în hotărârile sale și nu e mișcat nici de laudă nici de hulă;

25. cine nu caută cinste și nu se teme de necinste; cine stă indiferent între prieteni și dușmani și renunță la orice îndeletnicire personală[2], acela se cheamă biruitor al firii.

26. Cine mă cinstește în chip statornic numai pe mine și a învins cele trei însușiri, e vrednic de împărtășire cu Brahma;

27. căci eu sunt locuința pururelnică a lui Brahma, comoara nemuririi veșnice, a legii neschimbătoare și a fericirii depline.

1 Un asemenea om s'a desbrăcat de personalitate sau e mai presus de ea și nu mai este el cel care gândește, voește și lucrează, ci – cum zice sfântul apostol Pavel – Duhul lui Dumnezeu lucrează prin el, (I Corinteni 2,2).

2 „Este o nebunie a vâna onoruri lumești și a tinde să te ridici mai sus decât alții. înțelepții se mulțumesc să nu fie cunoscuți", (*Urmarea lui Isus*).

XV
DESPRE SPIRITUL SUPREM[1]

1. Se zice, că smochinul sfânt[2] își are rădăcinile în cer, iar ramurile i-se întind pe pământ. Cine pricepe noima acestei asemănări și cunoaște acest pom, pricepe și rostul *Vedelor*.

2. În sus și în jos se întind crăcile lui, a căror sevă sunt cele trei însușiri ale lucrurilor; crăcile sunt lucrurile materiale; rădăcinile se țin prin faptele pe care le fac oamenii.

3. Înfățișarea sa nu poate fi cunoscută pe pământ, precum nici începutul și sfârșitul, ființa și structura lui. Cine izbutește să taie cu sabia duhului acest pom și puternicele lui rădăcini,

4. acela găsește locul de unde nu se mai întorc ceice au ajuns acolo, vreau să zic, izvorul fără început din care curge întreaga viață.

5. Cine nu e robit de mândrie și de amăgire, cine a învins înclinarea spre rău, cine se lasă cu totul în voia Spiritului suprem și nu mai are nici o poftă, nici nu e turburat de acele două lucruri protivnice, care se chiamă plăcere și suferință, acela a scăpat de rătăcire și merge în locul cel prea înalt[3].

6. Acolo nu luminează nici soarele, nici luna, nici focul; cine ajunge acolo nu mai vine înapoi; acolo-i locuința mea.

7. O nemuritoare părticică din mine[4] s'a prefăcut în lumea vietăților în suflet individual și trage la sine cele cinci simțuri și voința, care țin de materie.

8. Când această părticică a Spiritului suprem intră într'un trup sau iese din el, ia cu sine sufletul individual, cum ia vântul mirosul florilor pe care le atinge.

---

1 Tot ce este lume este manifestarea ființei sau puterii Spiritului suprem, care este nu numai creatorul, ci și pronietorul totului. Nu ori cine însă cunoaște aceasta, ci numai cei înțelepți, a căror minte este luminată de Dumnezeire.

2 Misticii văd în misticul smochin sfânt icoana vieții omenești. Răsărit din lumină, spiritul omenesc, e legat de materie și prin aceasta robit întunerecului, cât timp este unit cu trupul. El se ridică însă treptat din această stare, prin evoluțiune și reîncarnare, către conștiința obârșiei sale superioare. Ceeace ține spiritul legat de pământ și-l constrânge să se renască adesea sunt faptele pe care el le săvârșește dimpreună cu trupul în chip conștient și de bunătate.

3 Scopul moralei inspirate de religiunea lui Krișna – de altfel ca și al celei brahmanice și budiste – nu este numai de a face pe om bun, moral, virtuos, ci de a-l conduce la complecta lepădare de sine, de eul său, fie acesta considerat bun sau rău, nu importă, și de a trezi în el viața dumnezeească, conștiința că în el trăește Dumnezeu, că el este, sau mai exact, poate fi, una cu Dumnezeu.

4 Această părticică dumnezeească este ceeace formează individualitatea spirituală a fiecărui om. Divinitatea este dar față de totalitatea oamenilor ceeace este persoana autorului față de diferitele roluri pe care el le joacă: una și aceeaș în realitate, diferită în aparență, ca mod de manifestare.

9. Punând stăpânire pe ureche, ochiu, simţ, miros şi gust, ca şi pe inimă, părticica aceea înfiripează o legătură între ea şi lumea materială.

10. Cei orbiţi n'o văd când se duce sau vine, ori când ia parte la existenţă, fiind unită cu însuşirile lucrurilor; cei cari au ochiul cunoştinţei o văd însă.

11. Înţelepţii pioşi o văd cum sălăşlueşte în ei dacă îşi dau osteneala, dar cei cu suflet nepregătit n'o văd, ori cât s'ar strădui.

12. Strălucirea din soare, care luminează toată lumea, ca şi cea din lună şi foc, este a mea.

13. Pătrunzând în pământ, eu ţin toate fiinţele prin puterea mea; eu fac să aibă viaţă plantele, eu dau sucul Somei[1].

14. Ca foc, eu pătrund în trupul vieţuitoarelor şi, ajutat de inspirare şi expirare, fac să se mistue cele patru feluri de hrană[2].

15. Tronul meu e în inima fiecăruia. Dela mine pornesc ţinerea de minte, cunoştinţa şi raţiunea. Despre mine vorbesc *Vedele*. Eu sunt autorul Vedantei şi cunoscătorul *Vedei*.

16. În lume sunt două feluri de substanţă: trecătoare şi netrecătoare[3]. Cea trecătoare cuprinde în sine toate fiinţele, cea netrecătoare este Stăpânul totului.

17. E însă o altă substanţă şi mai înaltă, Spiritul suprem al lumii, care, ca Stăpânul veşnic, străbate şi ţine câte trele lumile.

18. Pentrucă eu stau mai pre sus de ceeace este trecător, ca şi de ceeace este netrecător, pentru că sunt Cel Prea Înalt, de aceea sunt cinstit de oameni şi de *Vede* ca Spiritul suprem.

19. Cine mă cunoaşte într'adevăr ca cea mai înaltă existenţă, acela ştie toate şi mă adoră în virtutea atotştiinţei sale, o Barata.

20. Cu aceasta ţi-am descoperit învăţătura cu totul tainică, o Neprihănitule. Cine ştie aceasta, e înţelept şi a ajuns ceeace trebuia să ajungă, o Barata.

---

1 De vremece totul este făcut de Spiritul suprem şi este o manifestare a lui, urmează că tot ce e făcut are viaţă şi conştiinţă într'un anumit grad. La minerale, viaţa şi conştiinţa se arată prin atracţiune, coeziune, afinitatea chimică, etc.; la plante se arată prin preferinţa lor pentru anumite elemente nutritive şi prin unele mişcări de con-tracţiune, etc.; la animale se arată prin toate manifestările vieţii zise animalice şi instinctive, iar la om, pe lângă acestea, şi prin raţiune şi conştiinţă mai desvoltată.

2 Acestea sunt: ceeace se bea, ceeace se linge, ceea ce se mestecă şi ceeace se înghite.

3 Trecătoare sau divizibilă este lumea materială, care are trei însuşiri: nume, caracter şi formă. Netrecătoare sau indivizibile sunt: existenţa, raţiunea şi fericirea. Aşa socoteşte înţelepciunea indică.

XVI
ACȚIUNEA ZEILOR ȘI A DEMONILOR[1]

Cel Prea Înalt:

1. Neînfricoșarea, curăția inimii, cunoștința, resignarea, ștatornicia, dărnicia, înfrânarea, jertfirea de sine, meditarea, asceza, spiritul de dreptate,

2. cruțarea, iubirea de adevăr, blândețea, renunțarea, liniștea sufletească, compătimirea cu toate ființele, înfrânarea poftelor, bunătatea, modeștia, ștatornicia,

3. tăria, răbdarea, ștăruința, curăția, nevinovăția, neîncrederea în sine[2], aceștea sunt, o Barata, partea celuice s'a născut pentru viața dumnezeească.

4. Fățărnicia, mândria, îngâmfarea, mânia, asprimea și neștiința sunt partea celor născuți pentru viața demonică, o fiu al Pritii.

5. Viața dumnezeească duce la mântuire, cea demonică duce la robie. Nu te întrișta, Barata, căci tu ești născut pentru viața dumnezeească.

6. Sunt două feluri de firi în această lume: dumnezeească și demonică[3]. Despre cea dumnezeească ți-am vorbit deștul, să-ți vorbesc acum despre cea demonică.

7. Oamenii cu fire demonică nu știu nici ce trebue să facă nici ce să nu facă. Curăție, dreptate și adevăr nu se găsesc la ei.

8. Socotința lor e că în lume nu este nici adevăr, nici dreptate, nici Dumnezeu, ci că ea s'a produs numai de întâmplare și are ca scop gustarea plăcerilor[4].

9. Stăruind în această socotință, prăpădiții aceștia cu minte întunecată, cu privirile urâte, sunt dușmanii omenirii și conrupătorii lumii.

10. Dedați la plăceri fără sațiu, vicleni, îngâmfați și proști, orbiți și rătăciți, viața lor este un izvor de murdării.

11. Își croesc tot felul de planuri nebunești și socotind împlinirea poftelor lor ca cel mai înalt ideal, cred că și-au atins cu aceasta ținta vieții.

---

1 Cuprinsul acestui capitol se reduce la o însușire a faptelor bune ale oamenilor, care se consideră ca săvârșite după inspirația din partea spiritelor bune și superioare, și a faptelor rele, ca inspirate de genii și de duhurile rele de tot felul.

2 Toate însușirile enumărate până aci sunt stări sufletești ale omului spiritual, care, prin exercitare, se prefac cu timpul în reale puteri spirituale. Cele următoare sunt stări sufletești ale omului animalic, care de asemeni, prin exercitare, se transformă în puteri demonice.

3 Firea omenească nu e pomenită aci, pentrucă ea n'are o notă caracteristică, ci devine sau dumnezeească sau demonică, după cum folosește însușirile bune sau rele ale sufletului.

4 De aci și până la sfârșit se arată felul de viață și de gândire al celor târâți de undele murdare ale materialismului și hedonismului, care au avut de sigur tributari din deștul și în vechea Indie, ca și la noi astăzi.

12. Legați de mii de nădejdi[1], robiți de pofte și de mânie, se străduesc să adune avuții pe orice căi, ca să-și poată îndestula poftele.

13. Ei își zic: „Azi mi-am împlinit cutare poftă, mâine îmi voiu împlini alta. Acest lucru e al meu, celălalt trebue să fie asemeni al meu.

14. Pe acest dușman l-am răpus, îi voiu răpune și pe ceilalți. Mare, tare, priceput, norocos mai sunt!

15. Sunt bogat, nobil. Cine mai e ca mine? Voiu aduce jertfe, voiu fi darnic, voiu petrece". Așa vorbesc acești orbi de neștiință.

16. Mânați încoace și încolo de tot felul de gânduri, prinși în mreaja rătăcirii și slujind plăcerilor, se prăbușesc în fundul iadului[2].

17. Înfumurați, încăpățânați, stăpâniți de prostie și de ideea că sunt bogați, aduc jertfe, care sunt jertfe numai cu numele, căci nu le fac după rânduială și de aceea n'au nici o valoare.

18. Iubitori de sine, samavolnici, îngâmfați, vânători de plăceri, mânioși, acești nelegiuiți mă urăsc atât în ființa lor cât și într'a altora.

19. Pe acești nesuferiți, josnici, disprețuiți oameni, pe acești nelegiuiți și pângăriți îi arunc în brațele demonilor[3].

20. După ce ajung într'un demonic pântece de mamă, acești netrebnici se renasc necontenit, nu mai ajung la mine și merg pe drumul pieirii, o fiu al Kuntii.

21. Întreită este poarta iadului, care duce sufletul la pieire prin poftă, prin mânie și prin zgârcenie[4]. De aceea ferește-te de aceste trei rele.

22. Cine s'a izbăvit de aceste trei porți ale întunerecului, o fiu al Kuntii, acela lucrează la mântuirea sufletului său și se află pe calea cea bună.

23. Cine se leapădă de poruncile legii și se conduce numai de plăcerile sale, n'ajunge la desăvârșire și fericire și nu se află pe calea mântuirii.

24. De aceea, legea să fie călăuza ta în ceeace trebue să faci și în ceeace trebue să nu faci. Ceeace poruncește legea, aceea fă în viața ta pământească.

---

1 „Înțeleptul caută un singur lucru: bunul suprem, pe când cel fără minte se sbate după tot felul de lucruri și acelea mici", (Angelus Silesius).

2 „Iadul este o stare lăuntrică și cine are iadul în sine, îl poartă în tot locul. În iad arde îndărătnicia, adică neantul, conștiința lipsei de fericire, la atingerea căreea s'a împotrivit în timpul vieții", (Meister Eckhart).

3 Fiecare merge în cotro îl mână felul vieții sufletești sau, cu alte cuvinte, urmează legii gravitațiunii spirituale, adică se simte atras spre ființa sau puterea cu care are afinitate sufletească: cei buni spre oamenii înțelepți, virtuoși și spre spiritele superioare, spre Dumnezeire; cei răi spre oamenii răi, vițioși, spre spiritele inferioare, răufăcătoare.

4 Pofta, mânia și sgârcenia sunt înfățișate ca păcate capitale, ca izvorul din care pornesc celelalte păcate.

XVII
CELE TREI FELURI DE CREDINȚĂ[1]

Argiuna:

1. Ce e cu aceia, o Krișna, cari nu țin poruncile legii, dar se închină cu credință? Ce însușire au aceștia: *sattva*, *ragias* sau *tamas*?

Cel Prea Înalt:

2. Credința sufletelor întrupate este de trei feluri și fiecare fel corespunde unui anume fel de a fi al oamenilor, care poate fi: sau cinstit și deschis, sau poficios și iubitor de sine, sau prostesc și dobitocesc.

3. Credința fiecăruia, o Barata, se potrivește cu firea sa intimă[2]. Ceeace iubește omul, aceea este și crede el.

4. Oamenii cu însușirea *sattva* cinstesc pe zei, cei cu însușirea *ragias* cinstesc pe semizei și demoni, iar cei cu însușirea *tamas* cinstesc pe strămoși și genii.

5. Cei cari se supun de bună voie la pocăință aspră, dar care nu e conformă cu legea dumnezeească, și sunt fățarnici, iubitori de sine și de plăceri, pătimași și silnici,

6. sunt niște nesocotiți, cari chinuesc elementele din trupul lor și pe mine care locuesc în trupul lor[3]. Soarta lor, să știi, e la fel cu a demonilor.

7. De trei feluri e hrana ce place fiecăruia și tot așa și jertfa ce fiecare aduce, pocăința ce face și milostenia ce împarte. Ascultă cum se deosibește una de alta.

8. Oamenilor cu însușirea *sattva* le plac alimentele care sporesc puterea de viață, vigoarea, puterea de muncă, sănătatea, buna stare, liniștea sufletească și care sunt gustoase, unsuroase sau tari.

---

1 Potrivit celor trei însușiri ale tuturor lucrurilor și ființelor: *sattva*, *ragias* și *tamas*, și credința este de asemeni de trei feluri, după însușirea ce o are celce o profesează. La fel este și cu pocăința, jertfa și milostenia.

2 Credința este imagina cea mai desăvârșită a vieții spirituale, de aceea ea variază dela om la om, după individualitatea fiecăruia. Meister Eckhart o numește: „mișcarea sufletului, care tinde la desfacerea de tot ce este creat și la unirea din nou cu Dumnezeu".

3 Cu toate că scopul nu este unicul element în judecarea valorii unei acțiuni, el este totuș lucrul de căpetenie. Ori cât de bună ar părea o acțiune și chiar dacă n'ar fi nimic de obiectat în privința celorlalte criterii pentru judecarea ei, ea este rea, dacă scopul nu e bun, cum de altfel e adevărat, că și dacă scopul e bun, dar mijloacele pentru atingerea lui sunt rele, fapta e deasemeni rea. Potrivit acestei norme, pocăința, care nu se face în vederea unui scop înalt spiritual, ori cât de aspră ar fi, n'are nici o valoare morală, ci e tortură fără nici un rost ori scuză.

9. Alimentele iuți, acre, sărate, care ard, ustură, produc dureri, turburări și boală, plac oamenilor cu însușirea *ragias*.

10. Alimentele stătute, care și-au pierdut gustul, care miros greu, care au rămas din altă zi sau au fost aruncate, ori nu pot fi aduse jertfă, plac oamenilor cu însușirea *tamas*.

11. O jertfă[1], adusă, potrivit rânduelilor legii, de cineva care nu urmărește răsplată, ci a adus-o din conștiința datoriei, are însușirea *sattva*.

12. Dimpotrivă, o jertfă adusă cu gând de răsplată sau din fățărnicie ori din înfumurare, are însușirea *ragias*.

13. Jertfa care nu se aduce după rânduelile legii, fără să se împartă bucate, fără să se rostiască cuvintele *Vedei*, fără să se dea zeilor partea lor și fără credință, are însușirea *tamas*.

14. Cinstirea zeilor, a preoților, a dascălilor și a înțelepților, unită cu curăție dreptate, castitate și bunătate, face ceeace se numește pocăință trupească.

15. Cuvintele care nu supără, care sunt adevărate, prietenoase și folositoare, dimpreună cu studiul *Vedelor*, fac pocăința cu cuvântul.

16. Veselia inimii, blândețea, tăcerea, stăpânirea de sine și curăția voinței, fac pocăința cu duhul.

17. Această întreită pocăință, făcută cu credință de oameni cari nu caută răsplată și cinstesc pe zei, are însușirea *sattva*.

18. Pocăința, care se face pentru a dobândì nume bun, cinste sau laudă, sau care pornește din fățărnicie, are însușirea *ragias* și este nestatornică și flușturatică.

19. Pocăința, care se face cu hotărârea oarbă de a se chinui singur sau pentru a întrece pe altul, are însușirea *tamas*.

20. Milostenia, care se face din conștiință, la timpul, locul și către persoana potrivită, fără gând de răsplată, are însușirea *sattva*.

21. Dimpotrivă, milostenia, care se face în schimbul unui serviciu sau în vederea unui viitor câștig, are însușirea *ragias*.

22. Milostenia, care se face la timp, loc și către persoană nepotrivită, sau disprețuind ceeace dă, are însușirea *tamas*.

23. *Om*, *tat*, *sat* sunt cele trei nume ale lui Brahma și prin puterea lor s'au produs în vremile trecute preoții, *Vedele* și jertfele.

1 Mișticii iau cuvântul jertfă în înțelesul de „faptă" și anume orice faptă care se săvârșește din dragoste către Dumnezeu.

24. De aceea, adoratorii lui Brahma, aduc jerfă, dau milostenie sau fac pocăinţă, rostesc silaba *om*.

25. *Tat* (acesta, adică Brahma) se rosteşte la ori ce jertfă, pocăinţă sau milostenie, făcute fără gând de câştig de ceice doresc mântuirea.

26. *Sat* (existenţă, bunătate) se întrebuinţează pentru a arăta realitatea şi bunătatea (lui Brahma). El se întrebuinţează, o fiu al Pritii, şi pentru o faptă de laudă.

27. *Sat* se zice şi stăruinţa în aducerea de jertfe, în facerea pocăinţei şi în împărţirea milosteniei. Asemeni se zice *sat* şi la ceeace serveşte acestui scop (jertfă, pocăinţă, milostenie).

28. Ceeace se face fără credinţă când cineva aduce jertfă, sau se pocăeşte, ori dă milostenie se chiamă, fiu al Pritii, *asat* (neexistent, nu bun) şi n'are nici o valoare[1] nici în viaţă nici după moarte.

1 De aceea se poate zice, că credinţa sfinţeşte faptele, dar numai credinţa adevărată.

XVIII
LEPĂDAREA DE SINE CARE DUCE LA MÂNTUIRE[1]

Argiuna:

1. Ființa înfrânării și a renunțării aș vrea s'o știu, o Pletosule. Aceasta învață-mă, te rog.

Cel Prea Înalt:

2. Prin infrânare înțeleg înțelepții renunțarea la săvârșirea de fapte bune în vederea răsplății, iar prin renunțare înțeleg neurmărirea nici unei răsplăți pentru săvârșirea de fapte bune.

3. Unii înțelepți învață, că ar trebui să se renunțe cu totul la fapte, ca la un păcat, alții susțin că nu trebue să se renunțe la jertfe, la pocăință și la milostenie, ca fapte bune[2].

4. Ascultă acum părerea mea asupra renunțării, tu cel mai bun dintre Baratas, căci renunțarea, o Tigrule între oameni, este de trei feluri:

5. La jertfe, pocăință și milostenie nu trebue să se renunțe[3], ci ele trebue practicate, pentrucă servesc la curățirea înțelepților;

6. dar trebue făcute fără gând de răsplată și fără a fi legat de ele. Aceasta este, o fiu al Pritii, părerea mea limpede și neschimbată.

7. La ceeace poruncește datoria nu trebue renunțat. Cine renunță, o face din neghiobie și o astfel de renunțare are însușirea *tamas*.

8. Renunțarea la ceva ce ar putea produce durere sau de teama de prea mare osteneală, are însușirea *ragias* și nu-și ajunge ținta.

9. Dacă, o Argiuna, se săvârșește o faptă din convingerea că trebue făcută și nu se urmărește răsplată, nici nu pornește din vreun interes, o asemenea renunțare are însușirea *sattva*[4].

---

1 Sub acest titlu se dau o mulțime de învățături și sfaturi morale de mare importanță. Se poate zice că aceasta este partea eminamente practică a întregei lucrări.

2 Iarăș veșnica întrebare: dacă mântuirea se obține prin fapte, ori prin meditație.

3 Și aci, ca și în tot cursul lucrării, autorul se silește să ia o poziție de mijloc între sistemele yoga și karma, să le împace pe amândouă.

4 Potrivit spiritului general al învățăturii din întreaga lucrare, înțeleptul nu poate dori nimic, pentrucă el are în sine tot ce-i trebue și nu poate renunța la nimic, pentrucă eul său, cu însușirile lui, e neexistent.

10. A nu se feri de fapta neplăcută și a nu ține la cea plăcută, aceasta este semnul după care se cunoaște înțeleptul, care are însușirea *sattva* și cel ce renunță fără nici o îndoială.

11. Nici un om nu poate, cât trăește în trup pământesc, să renunțe cu totul la fapte; cine renunță însă la răsplata faptelor, merită numele de renunțător.

12. Răsplata de după moarte a faptelor celorce nu renunță este de trei feluri: plăcută, neplăcută și o amestecătură de plăcut cu neplăcut[1].

13. Află dela mine, o Voinice, cele cinci condițiuni ce trebue îndeplinite pentru săvârșirea ori cărei fapte:

14. Prilejul pentru săvârșirea faptei, săvârșitorul, mijlocul de săvârșire, fapta însăș și participarea zeilor,

15. ori care ar fi fapta pe care o săvârșește omul, fie prin încordare trupească, fie cu cuvântul sau cu gândul, fie că e bună ori rea, se săvârșește numai datorită acestor cinci factori.

16. Cine se socotește numai pe sine de săvârșitor al unei fapte, căci sunt și de aceștia, n'are cunoștință deplină și e un nătărău[2].

17. Cine nu e orbit de iubirea de sine și n'are cunoștința turburată, nu ucide și nu e pătat, chiar dacă ar ucide toată lumea.

18. Cunoștința, ceeace se cunoaște și celce cunoaște sunt întreitul îmbold pentru săvârșirea unei fapte; mijlocul de săvârșire, fapta și săvârșitorul sunt cele trei elemente ale săvârșirii.

19. Cunoștința, fapta și făptuitorul pot fi de trei feluri, potrivit celor trei însușiri ale lucrurilor. Cum anume, ascultă dela mine:

20. Cunoștința, prin care se cunoaște Ființa eternă în toate ființele, Cel neîmpărțit în ceeace este împărțit, are însușirea *sattva*.

21. Cunoștința, care crede că vede, în feluritele ființe, substanțe deosebite, are însușirea *ragias*.

22. Cunoștința, care socotește fie care lucru în parte ca totul, ca ființând el singur și nu-și dă seama de adevărata cauză a totului, care nu cunoaște adevărul și e mărginită, are însușirea *tamas*.

1 Aceasta se poate asemăna cu cele trei stări ale sufletelor după moarte, cum le înfățișează biserica romano-catolică, adică starea de fericire, în raiu, starea de nefericire, în iad și starea de purificare, în focul curățitor.

2 Pentrucă nu face deosebire între adevărata sa ființă spirituală și puterile sufletești și fizice, cu care aceea stă în legătură în el.

23. Fapta săvârșită fără pornire, fără iubire, fără ură, de cineva care nu caută răsplată, are însușirea *sattva*.

24. Fapta, săvârșită de cineva care urmărește împlinirea unei dorințe sau de unul care e plin de îngâmfare, are însușirea *ragias*.

25. Fapta, săvârșită orbește, fără privire la urmările bune sau rele ce poate avea, are însușirea *tamas*.

26. Făptuitorul, care nu e pornit sau stăpânit de egoism, care e statornic și energic și nu e muncit de gândul izbânzii sau al neizbânzii, are însușirea *sattva*.

27. Făptuitorul, care e pătimaș și urmărește răsplată pentru fapta sa, care e poftitor, gata să facă pagubă altuia, necurat la gând și înclinat spre bucurie sau întristare, are însușirea *ragias*.

28. Făptuitorul, care e fără devotament, cu gânduri josnice, îndărătnic, fățarnic, nepăsător, leneș, mic la suflet, îndoelnic, are însușirea *tamas*.

29. Ascultă acum și întreita împărțire a lucrării rațiunii și a stăruinții, după cele trei însușiri ale lucrurilor, pe care ți-o voiu arăta în amănunte, o Prădalnicule.

30. Rațiunea, care știe timpul potrivit când să înceapă și când să înceteze, când să lucreze și când nu, când să priviască și când nu, și care cunoaște ceeace osândește și ce mântuește, se zice că are însușirea *sattva*, o fiu al Pritii.

31. Rațiunea, care nu cunoaște lămurit ce e drept și ce nedrept, ce trebue făcut și ce nu, se chiamă că are însușirea *ragias*.

32. Rațiunea, care, învăluită în întunerec, socotește ca drept ceeace-i nedrept și vede toate lucrurile pe dos, are însușirea *tamas*.

33. Stăruința, prin care sunt ținute în ascultare și supunere neclintită bătăile inimii, respirația și simțurile[1], se zice că are însușirea *sattva*, o fiu al Pritii.

34. Stăruința, prin care cineva ține cu patimă la ceeace este bun, plăcut și folositor, dar numai pentru răsplată, are însușirea *ragias*, o Argiuna.

35. Stăruința, prin care un orbit la minte ține la somn, teamă, grijă, desnădejde și ușurătate, are însușirea *tamas*.

36. Ascultă acum dela mine, o taur al lui Barata, și întreitul fel de bucurie și anume ceeace face bucuria și alungă întristarea:

1 Prin aceasta se face dovada, că spiritul stăpânește în noi materia, așa cum se cuvine, căci contrariul este spre paguba noastră.

37. Ceeace la început are gust de fiere[1], iar la sfârşit de ambrozie, bucuria care izvorăşte din voioşia inimii şi a cugetului, are însuşirea *sattva*.

38. Ceeace la început are gust de ambrozie, pentrucă place simţurilor, iar la sfârşit de fiere, o astfel de bucurie are însuşirea *ragias*.

39. Bucuria, care orbeşte dela început şi până la sfârşit şi are la temelie somnul, trândăvia şi neghiobia, are însuşirea *tamas*.

40. Nu e nimic nici pe pământ nici în cer, care să nu aibă una din aceste trei însuşiri ale lucrurilor materiale.

41. Îndatoririle brahmanilor, ale oştaşilor, ale plugarilor şi ale servitorilor sunt împărţite după însuşirile firii fiecărora.

42. Îndatoririle brahmanului izvorăsc din firea lui şi sunt: linişte sufletească, stăpânire de sine, pocăinţă, curăţie, răbdare şi spirit drept, cunoaşterea adevărului, ştiinţă, şi practicarea rânduelilor religioase.

43. Îndatoririle oştaşului, care decurg din firea lui sunt: vitejie, energie, statornicie, curaj şi stăruinţă în luptă, dărnicie şi înfăţişare de stăpân, hotărâre şi noblеţe.

44. Îndatoririle plugarului, care izvorăsc din firea lui sunt: lucrarea pământului, creşterea vitelor şi negoţul.

45. Cine se simte mulţumit cu ceeace face, ori ce ar fi aceea[2], acela ajunge la desăvârşire. Iată cum se ajunge la desăvârşire:

46. Omul, care cinsteşte şi iubeşte pe Celce este începutul tuturor lucrurilor şi se află în toate, care-şi iubeşte îndatorirea pusă lui de fire, acela ajunge la desăvârşire.

47. Mai bine e ca fie care să-şi împliniască îndatorirea sa, chiar dacă n'ar face-o destul de bine[3], decât să împliniască foarte bine îndatorirea altuia. Cine îşi împlineşte îndatorirea pusă lui de fire, nu păcătueşte.

48. Împlineşte-ţi datoria pe care ţi-o impune firea, chiar dacă ţi-e greu s'o faci, căci ori ce lucrare este însoţită de neplăceri ca focul de fum[4].

1 „Cât timp simţi durere în inima ta, fie şi din cauza păcatului, te afli în chinuri, eşti aproape să naşti. După ce ai născut, durerea încetează şi începe bucuria deplină", (Meister Eckhart).

2 Nu e nimic rău afară de voinţa rea, care se arată prin păcat.

3 Cine urmează legii firii lui nu păcătueşte. Omui însă are două firii: animală şi spirituală. Dacă urmează celei animale, el păcătueşte, pentrucă aceasta îi este dată numai ca suport pentru cea spirituală, este numai pentru o vreme a sa şi numai în vederea celei superioare, îi este dată ca s'o supuie, iar nu să i-se supună ei, este animalul său de muncă, iar nu conducătorul său.

4 „Cine e drept în cugetul său nu trebue să dorească, să scape cu totul de înclinarea spre rău, căci fără de aceasta, omul ar şovăi în toate lucrurile şi faptele sale, ar fi prea sigur de sine şi ar fi lipsit de onorurile luptei şi de învăţămintele biruinţei", (Meister Eckhart).

49. Cine nu e alipit de lume în cugetul său, cine a ajuns la deplina stăpânire de sine și nu e rob nici unei pofte, acela a ajuns prin renunțare la cea mai înaltă desăvârșire a nelucrării[1].

50. Cine a ajuns la desăvârșire, a ajuns la Brahma. Ascultă acum, o fiu al Kuntii, să-ți spun pe scurt care este cel mai înalt punct al științei:

51. Cine are inimă curată, se înfrânează necontenit, nu ascultă de glasuri din afară sau din năuntru, renunță la tot ce e sensual și leapădă orice patimă și ură;

52. cine iubește singurătatea, se hrănește cu alimente ușoare, își stăpânește limba, trupul și gândurile, socotește întotdeauna practicarea meditațiunii ca cel mai de seamă lucru și n'are nici o patimă;

53. cine nu e robit de iubirea de sine, de samavolnicie, de mândrie, de pofte, de mânie, de iubirea alor săi, acela poate fi una cu Brahma.

54. Cine e una cu Brahma, are suflet vesel, nu se întristează niciodată și nu dorește nimic. Unul ca acela privește deopotrivă toate ființele și socotește cinstirea mea ca lucrul cel mai de seamă.

55. Cinstindu-mă, mă cunoaște pe mine, mărirea mea și cine sunt eu după ființă, iar dacă m'a cunoscut după ființă, intră numai decât în ființa mea.

56. Săvârșind apoi toate faptele sale cu gândul la mine, ajunge prin harul meu, scopul său netrecător.

57. Săvârșind toate faptele tale cu gândul la mine, privindu-mă pe mine ca cea mai înaltă țintă, trebue, ajutat de cunoștință și renunțare, să te gândești la mine în orice clipă.

58. Dacă te gândești la mine, vei învinge, cu harul meu, toate piedicile[2], iar dacă din îndărătnicie, nu asculți de mine, vei pieri.

59. Dacă te îndărătnicești în părerea ta și-ți propui să nu mai lupți, hotărârea-ți este zadarnică, pentrucă însăși natura te va sili să lupți.

60. Dacă însă, vei fi silit de datoria ce-ți impune firea, să faci ceeace, în orbirea ta nu vrei să faci, atunci vei face-o, o fiu al Kuntii, împotriva voei tale.

61. Stăpânul tuturor ființelor locuește, o Argiuna, în inimile tuturor și produce, prin atotputernicia sa, toate lucrurile după legi neschimbate.

1 Aceasta însemnează, că pentru a fi singur, omul n'are nevoie să fugă de societate, să se retragă în pustie, ci, sufletește, poate fi singur, dacă vrea, chiar în mijlocul celei mai gălăgioase mulțimi.

2 „Cu darul lui Dumnezeu sunt ceeace sunt", zice dumnezeescul Pavel (I Corinteni 15,10).

62. La el caută-ți scăparea cu toată ființa ta, o Barata, și vei ajunge, cu harul său[1], la odihna deplină și la locul de veci.

63. Cu aceasta ți-am descoperit învățătura care e mai tainică decât taina. Cugetă la ea adânc și fă apoi cum vei vrea[2].

64. Ascultă acum mai departe și cuvântul meu, cel mai tainic din toate, căci te iubesc în chip deosebit și vreau să-ți spun ceeace ajută la mântuirea ta.

65. Cugetă la mine, roagă-te mie, jertfește mie, pleacă voința ta înaintea mea și vei ajunge la mine. Îți făgăduesc aceasta, pentrucă te iubesc.

66. Lasă la o parte orice formalitate, vino la mine, ca la singurul loc de scăpare și eu te voiu izbăvi de tot răul. Nu te turbura.

67. Acest cuvânt nu trebuie să-l descoperi vreodată celorce nu fac pocăință, nu sunt pioși și ascultători, cum nici celorce cârtesc împotriva mea.

68. Cine însă va destăinui această supremă taină celorce mă cinstesc pe mine, acela îmi dă prin aceasta cea mai mare cinstire și va veni la mine fără îndoială[3].

69. Nu e nimeni între oameni, care să-mi arate o mai mare dragoste decât unul ca acesta și nimeni altul pe lume nu-mi va fi mai drag ca el.

70. Cine va citi această convorbire dintre noi amândoi, îmi va aduce jertfa cunoștinței. Așa poruncesc eu.

71. Așijderea și cel care o va asculta cu credință și fără rea voință, va dobândi, după ieșirea din trup, lumea celor fericiți.

72. Ai ascultat tu, o fiu al Pritii, cu toată luarea aminte celece ți-am spus? A dispărut acum îngrijorarea ce te cuprinsese din cauza neștiinței, o Câștigătorule de bunuri?

Argiuna:

73. Orbirea s'a împrăștiat, învățătura ce mi-ai dat am primit-o prin harul tău, o Neprihănitule. Acum sunt hotărât și nefrământat de îndoială și voiu face după cuvântul tău.

1 „Fără de mine nu puteți face nimic", (Ioan 15,5).

2 Adevărata libertate a voinței, aceea care corespunde firii noastre spirituale, nu stă în a face răul, adică în a asculta de înclinările josnice, animalice ale firii noastre, ci în a ne ridica mai presus de ele și a urma îndemnurile spiritului.

3 „Veniți la mine toți cei osteniți și împovărați, și eu vă voiu odihni" (Matei 11,28).

Povestitorul:

74. Aceasta este minunata convorbire dintre Vasudeva și nobilul fiu al Pritii. Când am auzit-o, mi s'a sburlit părul.

75. Mulțămită lui Viasa[1] am putut auzi această taină a tainelor, învățătura despre meditație (*yoga*), așa cum a predat-o însuș Krișna, Domnul meditației.

76. Fără încetare mă bucur, o rege, ori de câte ori îmi aduc aminte de această minunată și sfântă convorbire dintre Krișna și Argiuna.

77. Aducându-mi aminte necontenit de această minunată arătare a lui Hari (Vișnu), mă umplu de nespusă uimire și mă simt nespus de fericit.

78. Unde este Krișna, Domnul meditației, și fiul Pritii, cel purtător de arc, acolo e mântuirie, biruință și fericire neschimbată. Așa cred.

– SFÂRȘIT –

1 În capitolul IV, versul 1, e dat Ikșvacu ca autor al yoghei, aci e Viasa.

TABLA DE MATERIE

Introducere 1
Descurajarea lui Argiuna 4
Cugetare şi resemnare 9
Resemnarea în faţa faptelor 16
Resemnarea în faţa cunoştinţei 20
Renunţarea la fapte şi săvârşirea de fapte 24
Practicarea stăpânire de sine 27
Practicarea cunoştinţei 32
Lăsarea în voia spiritului suprem 35
Practicarea ştiinţei împărăţeşti şi a tainei împărăţeşti 38
Vraja desfăşurării puterii 41
Descoperirea personalităţii lui Dumnezeu 45
Adorarea lui Dumnezeu 52
Deosebirea dintre spirit şi corp 54
Cele trei însuşiri ale lucrurilor 57
Despre spiritul suprem 60
Acţiunea zeilor şi a demonilor 62
Cele trei feluri de credinţă 64
Lepădarea de sine care duce la mântuire 67